

Statistiska centralbyrån · Statistics Sweden

Integration

– utrikes födda i gymnasieskolan

Integration

– utrikes födda i gymnasieskolan

Integration

– foreign born persons in upper secondary school

Statistics Sweden
2011

Tidigare publicering Integration – en beskrivning av läget i Sverige 2008
Previous publication Integration – utrikesfödda på arbetsmarknaden 2009
Integration – ett regionalt perspektiv 2010
Integration – a description of the situation in Sweden 2008
Integration – foreign born persons and the labour market 2009
Integration – a regional perspektive 2010

Producent SCB, prognosinstitutet
Producer Statistics Sweden, Forecast Institute
Box 24300, SE-104 51 Stockholm
+46 8 506 940 00
demografi@scb.se

Förfrågningar Karin E Lundström +46 8 506 947 02
Inquiries karin.e.lundstrom@scb.se
Tor Bengtsson +46 19 17 65 19
tor.bengtsson@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet i denna publikation.
Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:
Källa: SCB, *Integration – utrikesfödda i gymnasieskolan*.

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication. When quoting,
please state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, *Integration – foreign born persons in upper secondary school*.

Omslagsbild: Jan-Aage Haaland, Ateljén SCB
Cover photo

ISBN 978-91-618-1552-4 (print)
URN:NBN:SE:SCB-2011-BE57BR1101_pdf (pdf)

Printed in Sweden
SCB-Tryck, Örebro 2011.12

Förord

Sedan år 2008 har Statistiska centralbyrån haft i uppdrag att genomföra analyser inom integrationsområdet, främst med utgångspunkt i databasen STATIV. Analysrapporterna ges ut i serien *Integration*.

Detta är den fjärde rapporten i serien och syftet är att beskriva hur utrikes födda ungdomar klarar sig i gymnasieskolan givet ålder vid invandringen. Rapporten har utarbetats av Tor Bengtsson och Karin E Lundström. Lotta Persson, Lena Lundkvist och Susanne Svartengren har bidragit med värdefulla synpunkter.

Statistiska centralbyrån i december 2011

Stina Andersson

Eiwor Höglund Dávila

SCB tackar

Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

Innehåll

A separate text in English is provided at the end of the publication, on page 83.

Förord	3
Sammanfattning	11
1. Inledning.....	13
2. Bakgrund.....	15
Datamaterial och definitioner	17
3. Studieresultat i gymnasieskolan och ålder vid invandring.....	21
Slutbetyg vid 20 års ålder	22
Behörighet till högskolan vid 20-års ålder	23
Flyktingar och övriga invandrade	25
Barn och unga från olika delar av världen	28
Betydelsen av föräldrarnas utbildningsnivå	31
Betydelsen av föräldrarnas sysselsättningsnivå	32
Samverkan mellan flera faktorer och slutbetyg	34
Betydelsen av meritvärdet från grundskolan.....	39
4. Vägen genom gymnasieskolan.....	41
Första programmet.....	41
Elever i IV/IVIK.....	45
Övergång till övriga program	46
5. Efter gymnasieskolan/senare i livet	49
Gymnasiestudier efter 20 års ålder.....	49
Studier vid andra skolformer än gymnasieskolan	50
Komvux	50
Grundläggande högskoleutbildning.....	51
Utbildningsnivån vid 25 års ålder.....	53
Hur försörjer man sig vid 25 års ålder?.....	54
Nettoinkomst	55
Sammanfattande slutsatser.....	57

Fakta om statistiken	59
Datamaterialet.....	59
STATIV.....	59
Den registerbaserade aktivitetsstatistiken.....	60
Inkomst- och taxeringsregistret.....	60
Avgränsning av datamaterialet.....	60
Detta omfattar statistiken.....	61
Definitioner och förklaringar.....	61
Sysselsatta.....	61
Utbildning.....	61
Födelseland.....	62
Nettoinkomst.....	62
Det förhöjda prisbasbeloppet.....	62
Så görs statistiken.....	63
Statistikens tillförlitlighet.....	63
Övertäckningen i registret över totalbefolkningen (RTB).....	63
Slutbetyg från gymnasieskolan.....	63
Koppling mellan barn och föräldrar.....	64
Bra att veta.....	64
Referenser	65
Bilagor	67
Bilaga 1.....	67
Tabellbilaga.....	68
In English	83
Summary.....	83
List of tables.....	85
List of graphs.....	87
List of terms.....	89

Tabellförteckning

Tabell 2.1. Beskrivning av datamaterialet. Utrikes födda barn och unga födda åren 1982–1990 som invandrat före 18 års ålder. Antal och andel.....	18
Tabell 3.1. Föräldrarnas sysselsättningsstatus inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Antal och andel.....	33
Tabell 3.2. Oddsquoter att få ett slutbetyg från gymnasieskolan. Utrikes födda kvinnor och män.....	35

Tabell 3.3. Oddskvoter att få ett slutbetyg från gymnasieskolan. Utrikes födda kvinnor och män, efter ålder vid invandring.....	36
Tabell 3.4. Oddskvoter att få ett slutbetyg från gymnasieskolan. Utrikes födda kvinnor och män. Efter ålder vid invandring.....	37
Tabell 3.5. Oddskvoter att få ett slutbetyg från gymnasieskolan. Inrikes födda och utrikes födda som invandrat för 4 års ålder. Kvinnor och män	38
Tabell 3.6. Meritvärde i grundskolan, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Antal och andel.....	39
Tabell 3.7. 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter meritvärdet i grundskolan, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Antal och andel	40
Tabell 4.1. Nybörjare i gymnasieskolan efter program, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Antal och andel.....	43
Tabell 4.2. Elever med slutbetyg efter påbörjat program i gymnasieskolan. Inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Andel.....	45
Tabell 4.3. Utrikes födda elever som invandrat i åldrarna 13–17 år och som bytt från IV/IVIK till studier på övriga program samt andelen av dessa med slutbetyg. Efter födelselandgrupper. Andel	48
Tabell 5.1. Slutbetyg vid 20, 22 och 25 års ålder, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Antal och andel.....	50
Tabell 5.2. 25-åringar som varit inskrivna vid komvux, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Antal och andel.....	51
Tabell 5.3. 25-åringar som varit inskrivna i grundläggande högskoleutbildning, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Kvinnor och män. Antal och andel.....	52
Tabell 5.4. 25-åringar med en 3-årig gymnasieutbildning, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Antal och andel.....	53

Tabell 5.5. Huvudsaklig inkomstkälla vid 25 års ålder, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Andel.....	54
Tabell 5.6. Huvudsaklig inkomstkälla vid 25 års ålder för personer med och utan slutbetyg från gymnasieskolan, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda. Antal och andel	55
Tabell 5.7. Median av nettoinkomst vid 25 års ålder, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda ålder vid invandring.....	56
Tabell T1. Utrikes födda 20-åringar efter ålder vid invandring och födelseland (världsdel samt vanligaste födelseländerna). Antal	68
Tabell T2. Utrikes födda 20 åringar efter ålder vid invandring och födelseland. Kvinnor och män. Antal.....	70
Tabell T3. Utrikes födda 20-åringar slutbetyg från gymnasieskolan efter ålder vid invandring och födelseland. Kvinnor och män. Antal	71
Tabell T4. Utrikes födda 20-åringar med högskolebehörighet efter ålder vid invandring och födelseland. Kvinnor och män. Antal	72
Tabell T5. Inrikes födda 20-åringar efter bakgrund. Kvinnor och män. Antal, antal med slutbetyg och antal med högskolebehörighet	73
Tabell T6. Flyktingar och deras anhöriga samt övriga invandrade (ej nordenfödda) efter ålder vid invandring. Antal och antal med slutbetyg från gymnasieskolan. Kvinnor och män.....	74
Tabell T7. Utrikes födda 20-åringar efter ålder vid invandring och föräldrarnas utbildningsnivå svensk/utländsk bakgrund. Antal	75
Tabell T8. Utrikes födda 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter ålder vid invandring och föräldrarnas utbildningsnivå. Antal	75
Tabell T9. Inrikes födda 20-åringar efter föräldrars utbildningsnivå och svensk/utländsk bakgrund. Antal	75
Tabell T10. Inrikes födda 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter föräldrarnas utbildningsnivå och svensk/utländsk bakgrund. Antal	76

Tabell T11. Utrikes födda efter ålder vid invandring och föräldrarnas sysselsättningsstatus. Antal	76
Tabell T12. Utrikes födda 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter ålder vid invandring och föräldrarnas sysselsättningsstatus. Antal	77
Tabell T13. Inrikes födda efter föräldrarnas sysselsättningsstatus och svensk/utländsk bakgrund. Antal	77
Tabell T14. Inrikes födda 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter föräldrarnas sysselsättningsstatus och svensk/utländsk bakgrund. Antal	78
Tabell T15. Utrikes födda nybörjare i gymnasieskolan efter program, födelseland och ålder vid invandring. Antal	79
Tabell T16. Utrikes födda med slutbetyg från gymnasieskolan efter första påbörjade program, födelseland och ålder vid invandring. Antal	80
Tabell T17. Inrikes födda nybörjare i gymnasieskolan efter första påbörjade program, födelseland och ålder vid invandring. Antal och antal med slutbetyg	81

Diagramförteckning

Diagram 3.1. 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan, ungdomar födda åren 1982–1990, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda. Kvinnor och män. Andel	21
Diagram 3.2. 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan för ungdomar födda åren 1982–1990, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Kvinnor och män. Andel	22
Diagram 3.3. 20-åringar med behörighet till högskolan av de med slutbetyg från gymnasieskolan, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Kvinnor och män. Andel	23
Diagram 3.4. 20-åringar med behörighet till högskolan, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Kvinnor och män. Andel	24

Diagram 3.5. Utrikes födda 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter ålder vid invandring för flyktingar och deras anhöriga, övriga invandrade samt födda i Norden. Kvinnor och män. Andel.....	27
Diagram 3.6. Utrikes födda 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter ålder vid invandring och födelselandgrupp. Andel.....	29
Diagram 3.7. Utrikes födda 20-åringar med behörighet till högskolan efter födelselandgrupp och ålder vid invandring. Andel	30
Diagram 3.8. 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter föräldrarnas utbildningsnivå, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Andel.....	31
Diagram 3.9. 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter föräldrarnas sysselsättningsstatus, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Andel.....	33
Diagram 4.1. Utrikes födda elever inskrivna i IV/IVIK första året i gymnasieskolan efter födelselandgrupp och ålder vid invandring. Andel.....	44
Diagram 4.2. Utfallet för elever som påbörjat gymnasieskolan på IV/IVIK. Inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Andel.....	47

Sammanfattning

Denna rapport beskriver hur ungdomar födda utomlands presterar i gymnasieskolan. Fokus ligger på att hur prestationerna i gymnasieskolan påverkas av vid vilken ålder man invandrat. Den grupp som studeras är ungdomar födda åren 1982–1990.

Det finns ett tydligt samband mellan utrikes födda ungdomars resultat i gymnasieskolan och vid vilken ålder man har kommit till Sverige. Av de som invandrat före skolålder har runt 70 procent av kvinnorna och 60 procent av männen slutbetyg från gymnasieskolan när de är 20 år gamla. Detta är ungefär 10 procentenheter lägre än för 20-åringar med svensk bakgrund. Av ungdomar som kommit till Sverige i 16–17 års ålder är det få som har slutbetyg från gymnasieskolan när de är 20 år gamla. Många av de som inte klarar gymnasieskolan tar sig aldrig vidare från individuella program till nationella eller specialutformade program. Generellt klarar sig flickor bättre än pojkar i skolan och detta gäller oavsett vid vilken ålder man invandrat.

Det finns skillnader mellan ungdomar födda i olika delar av världen. Av de som är födda i länder utanför Europa är andelen med slutbetyg vid 20 års ålder lägre än för de som är födda i länder i Europa. För personer som invandrat före 7 års ålder förklaras skillnaderna mellan ungdomar från olika delar av världen framförallt av deras socioekonomiska bakgrund, så som föräldrarnas utbildningsnivå och sysselsättningsstatus. För de som kommit till Sverige i tonåren kvarstår skillnaderna mellan ungdomar från olika delar av världen även då hänsyn tagits till deras socioekonomiska bakgrund.

Resultaten visar att det är många som kompletterar sin utbildning så att de vid 25 års ålder har en utbildningsnivå som motsvarar en tre-årig gymnasieutbildning. Trots det kvarstår skillnader i andelen med gymnasial utbildning mellan utrikes födda 25-åringar som invandrat före 18 års ålder och inrikes födda 25-åringar med svensk bakgrund. Vid 25 års ålder finns även skillnader i inkomst och andelen förvärvsarbete.

1. Inledning

Under 2000-talet har årligen mellan 10 000 och 20 000 utrikes födda barn under 18 år invandrat till Sverige. Nästan alla introduceras till den svenska skolan och de flesta påbörjar studier inom gymnasieskolan. Gymnasieskolan är en frivillig skolform som ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet (Skollagen 2010:800, 15 kap). I en tid då allt fler har en högre utbildning står man dåligt rustad på arbetsmarknaden utan en gymnasieutbildning. En grupp som har visat sig ha större svårigheter än andra att klara av sina gymnasiestudier är elever födda utomlands.

Tidigare skolbakgrund och kunskaper är viktiga faktorer som inverkar på elevernas prestationer i gymnasieskolan men även hur länge de bott i Sverige påverkar resultaten i skolan. En del barn har invandrat i skolstartsålder och har därmed hunnit gå flera år i svensk skola innan det är dags för gymnasiestudier. Vissa har kommit till Sverige när deras jämnåriga redan har gått ett antal år i grundskolan och andra har invandrat i mitten av tonåren då deras jämnåriga redan börjat i gymnasieskolan.

Syftet med denna rapport är att kartlägga utrikes födda barns och ungdomars väg genom gymnasieskolan givet åldern vid invandringen. Vi kommer att följa deras väg genom gymnasieskolan via de program de påbörjar och avslutar. På så vis får vi en bild över vilka som avslutar sina studier i förtid. Vi mäter andelen som har slutbetyg från gymnasieskolan och grundläggande behörighet till högskolestudier givet den ålder de kommit till Sverige. Vi följer även upp ungdomarna senare i livet avseende deras sysselsättningsstatus och övergång till universitet och högskolestudier.

Barn och unga som är födda utomlands och invandrar till Sverige är en heterogen grupp och är födda i en mängd olika länder. Även skälet till varför man invandrar till Sverige varierar mellan olika grupper. I rapporten presenteras resultat för barn och unga som kommit till Sverige som flyktingar eller anhöriga till flyktingar och övriga invandrade barn. Som flykting räknas de barn och unga som omfattades av ersättningen från staten till kommunerna för flyktingmottagande (flyktingar eller anhörig till en flykting som ansökt om uppehållstillstånd inom två år). Resultat visas även för barn och unga födda i olika delar av världen.

2. Bakgrund

Målet för den svenska integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund (Regeringen 2009). Främjandet av integration rör många sektorer av samhället, varav skolan är en. I dag är cirka 7 procent, eller ungefär 127 000, barn i åldrarna 0–17 år födda utanför Sverige. Utrikes födda elever klarar sig i genomsnitt sämre i skolan jämfört med de som är födda i Sverige. Denna rapport fokuserar på integrationen i gymnasieskolan. Vi kommer att belysa hur utrikesfödda ungdomar som har invandrat före skolstart och under skolåren klarar av den svenska gymnasieskolan. Detta görs dels via andelen med slutbetyg vid 20 års ålder och dels genom att följa deras väg genom gymnasieskolan. Vi studerar även grupperna vid 25 års ålder avseende sysselsättning och fortsatta studier. Som referensgrupp används inrikes födda ungdomar.

I Sverige har man skolplikt under nio år, normalt mellan 7 och 16 års ålder och alla barn ska gå grundskoleutbildning. Till grundskoleutbildningen räknas grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan. Flera tidigare studier har visat att elever som inte är födda i Sverige i större utsträckning än inrikes födda elever har problem att klara av grundskolan (SCB 2010). Störst problem har de elever som invandrat när deras jämnåriga redan börjat skolan. En studie av Anders Böhlmark har visat att den kritiska åldern är runt 9 år, unga som invandrar efter 9 års ålder har problem att klara grundskolan (Böhlmark 2008).

Gymnasieutbildningen ska vara öppen för ungdomar som avslutat grundskoleutbildning eller en likvärdig utbildning¹. Kommunerna är skyldiga att erbjuda ungdomarna i kommunen gymnasieutbildning.

¹ Elever som anlänt i gymnasieålder och inte har motsvarande en grundskoleutbildning har i praktiken erbjudits studier på det individuella programmet (Skolverket 2007). Genom proposition 2009/10:165 kan skolplikten nu tvångsvis förlängas upp till som mest 18 års ålder. Vilket gör att det kan beslutas att nyanlända i gymnasieålder ska studera i grundskolan om de inte har tillräckliga kunskaper för att gå i gymnasieskolan.

När Skolverket har följt elevkullar som påbörjat sin gymnasieutbildning år 2004 har 57 procent av eleverna som är födda utomlands ett slutbetyg från gymnasieskolan fem år efter påbörjad utbildning och av de elever som är födda i Sverige med minst en förälder född i Sverige var andelen 79 procent. Av de födda i Sverige med två föräldrar är födda utomlands hade 62 procent slutbetyg från gymnasieskolan fem år efter påbörjad utbildning (Skolverket 2010).

Liksom när det gäller studier i grundskolan är det speciellt elever som har bott i Sverige en kort tid som har svårigheter i gymnasieskolan. Integrationsverket har tidigare undersökt hur elever med olika lång tid i Sverige klarar sig i gymnasieskolan. Av ungdomar som bott i Sverige i som mest fyra år när de börjar gymnasieskolan är det drygt 30 procent som har fått ett slutbetyg fem år efter påbörjade studier. Man konstaterar att även om det är en liten andel av de nyanlända eleverna som får slutbetyg från gymnasieskolan så har de med slutbetyg goda resultat. Av de ungdomar som bott i Sverige i nio år eller mer har mer än hälften ett slutbetyg fem år efter påbörjade gymnasiestudier. Detta är mellan 10 och 20 procentenheter lägre än för elever som är födda i Sverige (Integrationsverket 2006).

Datamaterial och definitioner²

I denna rapport studeras ungdomar som är födda åren 1982–1990, de flesta har därmed påbörjat gymnasieskolan åren 1998–2006.

Utrikes födda ska vid invandringsåret vara 17 år eller yngre.

Riktlinjer för hur personer med svensk respektive utländsk bakgrund ska redovisas ges i MIS 2002:3 (Meddelanden i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik). Följande indelning rekommenderas:

Personer med utländsk bakgrund	Personer med svensk bakgrund
Utrikes födda	Inrikes födda med
Inrikes födda med två utrikes födda föräldrar	<ul style="list-style-type: none"> – en inrikes och en utrikes född förälder – två inrikes födda föräldrar

I denna rapport används begreppen **född i Sverige med svensk bakgrund** (den övergripande nivån enligt tabellen ovan), **född i Sverige med utländsk bakgrund** samt **utrikes född** (de detaljerade nivåerna i tabellen ovan).

Datamaterialet omfattar drygt 823 000 personer med svensk bakgrund, närmare 52 000 födda i Sverige med utländsk bakgrund och drygt 80 000 utrikes födda. De utrikes födda personerna grupperas efter hur gamla de var vid invandringen: 0–3 år, 4–6 år, 7–9 år, 10–12 år, 13–15 år och 16–17 år. Barn som adopterats ingår inte i datamaterialet.

Personer födda utomlands delas in i sju grupper – födda i Norden (exkl. Sverige), i EU27 (exkl. Norden), Övriga Europa, Afrika, Nordamerika/Oceanien, Sydamerika och Asien, varav Asien är vanligast. Totalt sett är nästan 40 procent av de utrikes födda personerna i datamaterialet födda i Asien, de flesta i Irak (drygt 12 000) eller Iran (närmare 6 500). Ungefär 30 procent av personerna är födda i övriga Europa, europiska länder utom Norden och EU27, varav de flesta i Jugoslavien (drygt 10 000) och Bosnien-Hercegovina (drygt 8 800). I tabell 1 i tabellbilagan redovisas de vanligaste födelseländerna i världsdelsgrupperingen mer ingående.

² Se även avsnittet Fakta om statistiken.

Tabell 2.1.**Beskrivning av datamaterialet. Utrikes födda barn och unga födda åren 1982–1990 som invandrat före 18 års ålder. Antal och andel**

2.1. Description of data material. Foreign born children born 1982–1990 that immigrated before the age of 18. Numbers and percent

Födelseland	Ålder vid invandring							
	0–3 år		4–6 år		7–9 år		10–12 år	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Norden	1 379	11	761	4	436	3	334	2
EU27	1 705	14	1 654	9	1 219	8	954	7
Övriga Europa	1 665	14	6 657	37	6 747	42	5 824	43
Afrika	887	7	1 309	7	1 460	9	1 238	9
Nordamerika/Oceanien	523	4	354	2	272	2	210	2
Sydamerika	888	7	1 075	6	607	4	454	3
Asien	4 979	41	6 307	35	5 386	33	4 636	34
Uppgift saknas	5	0	5	0	3	0	5	0
Totalt	12 031	100	18 122	100	16 130	100	13 655	100

Födelseland	Ålder vid invandring					
	13–15 år		16–17 år		Samtliga åldrar	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Norden	309	3	209	2	3 428	4
EU27	991	9	933	10	7 456	9
Övriga Europa	2 255	20	1 543	16	24 691	31
Afrika	1 376	12	1 416	15	7 686	10
Nordamerika/Oceanien	221	2	179	2	1 759	2
Sydamerika	454	4	404	4	3 882	5
Asien	5 480	49	4 969	51	31 757	39
Uppgift saknas	7	0	8	0	33	0
Totalt	11 093	100	9 661	100	80 692	100

Under de år vi studerar i denna rapport krävdes att eleven skulle ha ett godkänt grundskolebetyg i svenska eller svenska som andra språk, matematik och engelska för att vara behörig att söka till ett av gymnasieskolans nationella eller specialutformade program. För de elever som inte var behöriga till gymnasieskolan fanns det individuella programmet (IV) som skulle förbereda eleverna för studier på ett nationellt eller specialutformat program. IV var inte ett nationellt program men kommunen hade skyldighet att erbjuda IV-verksamhet. IV-verksamheten varierade ofta från kommun till kommun då den inte reglerades på samma sätt som de nationella programmen.

En elev fick slutbetyg från gymnasieskolan om han/hon gick igenom ett nationellt eller specialutformat program och fick betyg på kurser som omfattade minst 2 250 poäng. En elev som gick ett individuellt

program fick slutbetyg efter att ha fullföljt den studieplan som lagts upp för eleven. Elever som läst ett individuellt program kunde ha hur många eller hur få poäng som helst i sitt slutbetyg (och kunde efter kompletteringar i komvux få ut ett nytt slutbetyg – från ett annat program).

För att ha grundläggande behörighet till högskolan i sitt slutbetyg krävdes lägst betyget Godkänt på kurser som omfattade minst 90 procent av de gymnasiepoäng som krävs för ett fullständigt program, dvs. minst 2 250 poäng. Slutbetyg från IV ger aldrig grundläggande behörighet för högre studier.

Den nya gymnasieskolan

Hösten 2011 ändrades kraven för att komma in på gymnasieskolan. För att komma in på ett nationellt program från läsåret 2011/2012 måste eleven ha godkänt i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik. Den som väljer att studera på ett yrkesprogram måste ha godkända betyg i ytterligare fem ämnen, det vill säga totalt åtta. För de högskoleförberedande programmen gäller godkända betyg i nio ämnen till, sammanlagt tolv. Det individuella programmet ersätts med fem introduktionsprogram.

3. Studieresultat i gymnasieskolan och ålder vid invandring

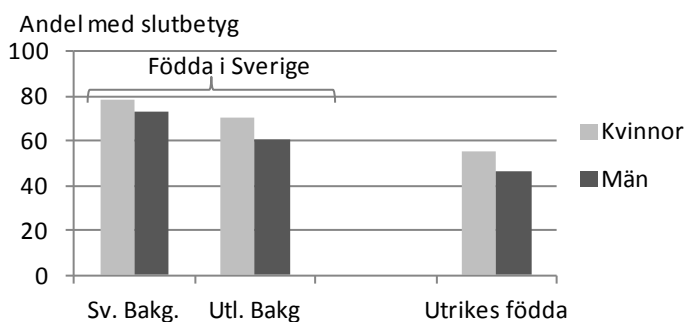
I detta avsnitt beskrivs andelen 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan och grundläggande behörighet till högskolan efter hur gammal man var invandringsåret.

De flesta ungdomar påbörjar gymnasieskolan. I datamaterialet är det mellan 3 och 4 procent av ungdomarna som invandrat före 16 års ålder som aldrig varit inskrivna i gymnasieskolan³. Andelen är högre, cirka 8 procent, för ungdomar som invandrat vid 16–17 års ålder. Av de inrikes födda ungdomarna är det cirka 2 procent som inte varit inskrivna i gymnasieskolan.

I diagram 3.1. beskrivs andelen med slutbetyg från gymnasieskolan vid 20 års ålder för inrikes födda med svensk- respektive utländsk bakgrund samt för utrikes födda. Nivåerna skiljer sig åt betydligt och i nästkommande avsnitt kommer vi studera hur resultaten i gymnasieskolan beror av vid vilken ålder de utrikes födda ungdomarna kommit till Sverige.

Diagram 3.1.
20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan, ungdomar födda åren 1982–1990, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda. Kvinnor och män. Andel

3.1. 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school, persons born 1982–1990, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born. Women and men. Percent

³ Till och med år 2010. Man kan ha varit inskriven i gymnasiesärskolan, men uppgifter om dessa elever finns inte tillgängliga.

Slutbetyg vid 20 års ålder

Det finns ett tydligt samband mellan ålder vid invandring och slutbetyg från gymnasieskolan vid 20 års ålder. Av 20-åringar som invandrat före skolåldern har runt 70 procent av kvinnorna och 60 procent av männen slutbetyg från gymnasieskolan. Detta är på samma nivå som för 20-åringar födda i Sverige med utländsk bakgrund, men ungefär 10 procentenheter lägre än för 20-åringar med svensk bakgrund.

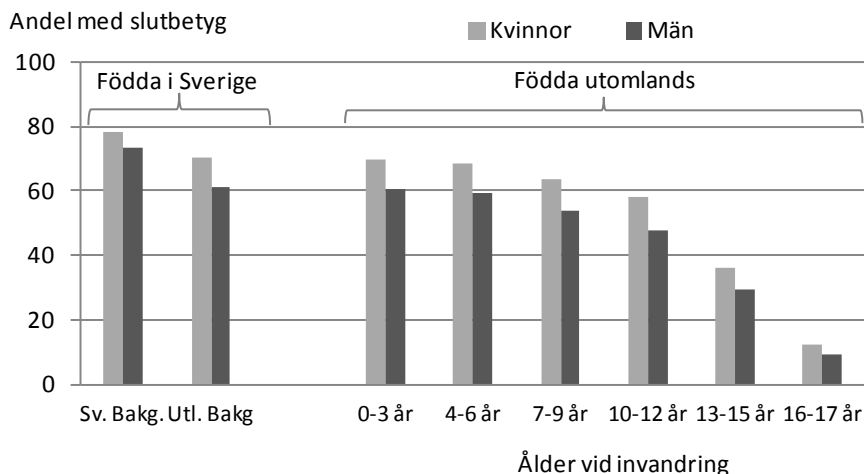
För 20-åringar som invandrat efter 6 års ålder, när deras jämnåriga börjat grundskolan minskar andelen med slutbetyg ju äldre man var vid invandringen. Bara en bråkdel av de som kommit till Sverige i 16–17 års ålder har ett slutbetyg från gymnasieskolan när de är 20 år gamla.

Generellt klarar sig flickor bättre än pojkar i skolan och detta gäller oavsett vid vilken ålder man invandrat. För 20-åriga kvinnor och män födda i Sverige med svensk bakgrund skiljer det cirka 5 procentenheter. Skillnaderna är större, ca 10 procentenheter, i gruppen födda i Sverige med utländsk bakgrund och för de som invandrat före 12 års ålder.

Diagram 3.2.

20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan för ungdomar födda åren 1982–1990, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Kvinnor och män. Andel

3.2. 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school, persons born 1982–1990, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by at age at immigration. Women and men. Percent

Behörighet till högskolan vid 20-års ålder

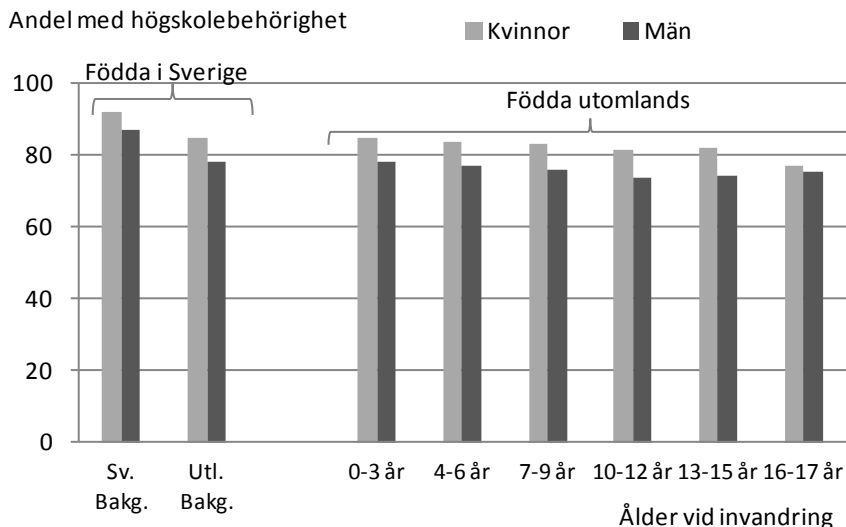
I diagrammen nedan redovisas andelen 20-åringar med högskolebehörighet, dels för de 20-åringar som har slutbetyg från gymnasieskolan och dels för samtliga 20-åringar.

Nästan alla, runt 80 procent, av de ungdomar som avslutar gymnasieskolan med ett slutbetyg har också behörighet till högskolan. Detta gäller såväl inrikes som utrikes födda ungdomar och oavsett vid vilken ålder man invandrat. Vi har tidigare sett att ungdomar som invandrar i tonåren har svårigheter att klara av gymnasieskolan. Däremot kan man konstatera att utrikes födda som invandrat i tonåren och får ett slutbetyg från gymnasieskolan i ungefär lika stor utsträckning som andra grupper är behöriga till högskolan.

Diagram 3.3.

20-åringar med behörighet till högskolan av de med slutbetyg från gymnasieskolan, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Kvinnor och män. Andel

3.3. 20 year olds eligible to attend higher education among those with leaving certificate from upper secondary school, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Women and men. Percent

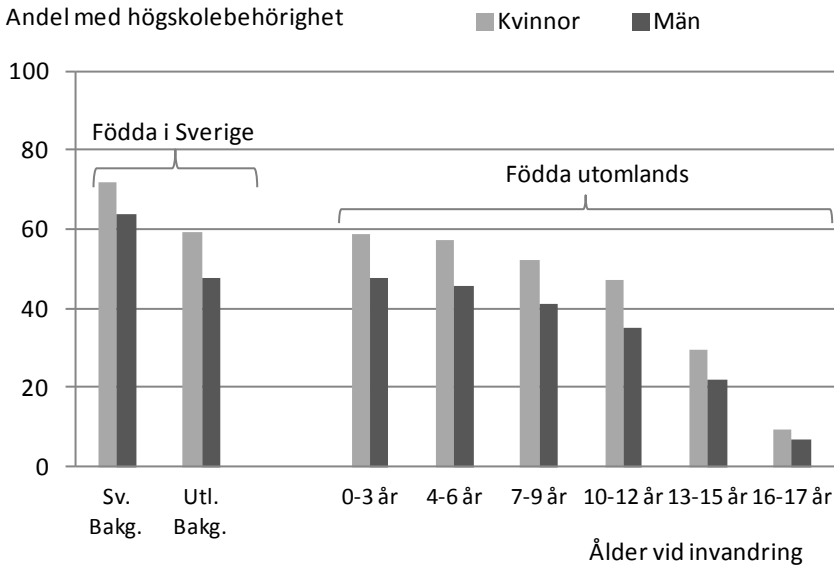

Beräknar man andelen behöriga till högskolan av samtliga 20-åringar är detta en spegling av andelen med slutbetyg. Det är alltså bara en bråkdel av de ungdomar som invandrar i tonåren som är behöriga till högskolan vid 20-års ålder. För 20-åringar som invandrat före

skolålder är närmare 60 procent av kvinnorna och mindre än hälften av männen behöriga till högskolan.

Diagram 3.4.
20-åringar med behörighet till högskolan, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Kvinnor och män. Andel

3.4. 20 year olds eligible to attend higher education, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Women and men. Percent

Flyktingar och övriga invandrade

Det finns en mängd olika anledningar till varför barn och unga invandrar till Sverige. Några har kommit till Sverige från länder i krig. Dessa barn är sannolikt en speciellt utsatt grupp som kanske har varit med om traumatiska händelser i sina tidigare hemländer. Det har också visat sig i tidigare studier att vuxna flyktinginvandrare har svårare än exempelvis arbetskraftsinvandrare att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden (SCB 2009). Elever vars föräldrar har en svag anknytning till arbetsmarknaden presterar i genomsnitt sämre i skolan än elever vars föräldrar är sysselsatta (Skolverket 2004).

Personer som före den 1:a december 2010 beviljats uppehållstillstånd som flyktingar, skyddsbehövande eller av humanitära skäl omfattades av kommunernas introduktionsprogram (detta har ändrats för nyligen invandrade grupper se faktarutan på sidan 22). Anhöriga till dessa personer omfattades också av kommunens introduktionsprogram om de ansökt om uppehållstillstånd inom två år från det att anknytningspersonen först togs emot i en kommun. En viktig del i kommunens introduktion bestod av en individuell introduktionsplan, som var ett aktivt och levande handlingsprogram för varje nyanländ oavsett ålder och bakgrund. Flertalet kommuner hade en fastställd introduktionsperiod som vanligtvis uppgick till 2 år (www.lansstyrelsen.se).

För barn och unga utgjordes stora delar av introduktionsprogrammet av barnomsorg, förberedelseklasser i grundskolan respektive introduktionskurser i gymnasieskolan, men även av sociala insatser för barnet och ungdomen. Introduktionen skulle inte enbart vara en utbildningsinsats.

Kommunerna ersattes av staten för flyktingmottagande enligt den statliga ersättningsförordningen 1990:927. Att personen har en introduktionsplan var sedan år 1991 också ett krav för att kommunen skulle få del av statsbidrag för flyktingmottagandet (www.lansstyrelsen.se).

Ny lag om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Från och med den 1:a december 2010 gäller den nya lagen (2010:197) om etablering för vissa nyanlända invandrare. Lagen vänder sig till nyanlända i arbetsför ålder 20–64 år (samt i vissa fall nyanlända i åldrarna 18–19 år) och innebär bland annat att Arbetsförmedlingen har det samordnande ansvaret för etableringsinsatserna för nyanlända flyktingar i de aktuella åldrarna. Mottagande och introduktion för nyanlända barn och ungdomar sker i huvudsak inom ramen för förskola, grundskola och gymnasieskolan. Den statliga ersättningen till kommunerna för mottagandet regleras i den nya förordningen om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar (2010:1122). Mer information finns på exempelvis:
www.arbetsformedlingen.se/integration

Uppgifter om vilka personer som invandrat som flyktingar eller ej finns bara från år 1997. Därför begränsas vi till att redovisa uppgifter för barn och unga som invandrat åren 1997–2004 och som var 7 år (vilket är den yngsta gruppen år 1997 som vi följa till 20 års ålder) eller äldre vid invandringen. Gruppen består framförallt av barn och unga födda i Irak, men även Jugoslavien, Afghanistan, Bosnien-Hercegovina och Somalia är förhållandevis vanliga födelseländer. Totalt omfattar gruppen drygt 17 000 personer.

Övriga invandrade barn och unga under samma period (här avses inte födda i de nordiska länderna, resultaten för denna grupp redovisas separat) består av barn från en mängd olika födelseländer. Liksom bland flyktingbarnen är de vanligaste födelseländerna Jugoslavien, Bosnien-Hercegovina, Iran, Irak och Somalia, men utöver dessa är även Thailand, Polen och Turkiet förhållandevis vanliga födelseländer. Gruppen omfattar drygt 32 000 personer. (Datamaterialet beskrivs mer ingående i tabellbilagan, tabell 6)

I diagram 3.5. redovisas andelen 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan för flyktingar och deras anhöriga (de som omfattas av ersättningsförordningen) och övriga invandrade förutom de födda i Norden som redovisas separat. Både för flyktinggruppen och för övriga invandrade återfinns det tydliga sambandet mellan andelen med slutbetyg och ålder vid invandringen. Men det finns också skillnader i andelen med slutbetyg mellan dessa grupper. Av de som kommer till Sverige som flyktingar har en lägre andel än övriga invandrade slutbetyg från gymnasieskolan vid 20-års ålder. Skillnaderna mellan grupperna är större ju äldre man är vid

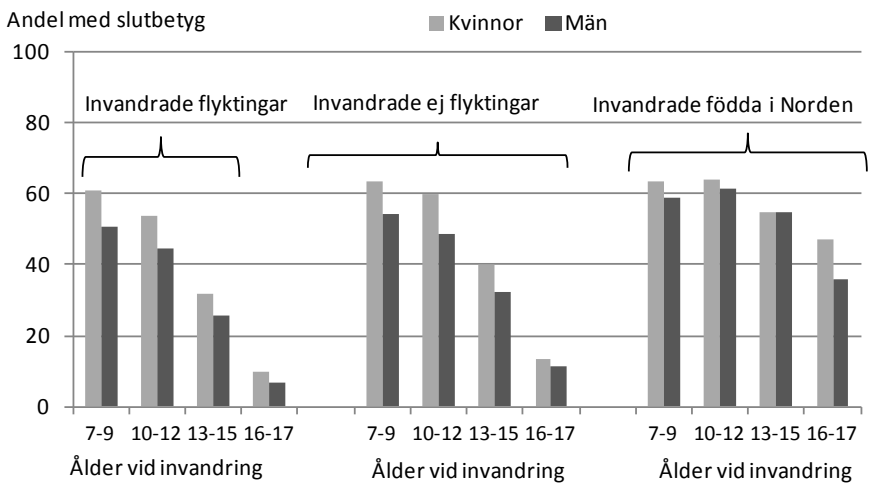
invandringstillfället, utom för gruppen som invandrade vid 16–17 års ålder där skillnaden är relativt liten.

Gruppen födda i ett annat nordiskt land uppvisar ett annat mönster. Andelen med slutbetyg sjunker något för de som invandrat efter 13 års ålder, men det finns inte samma tydliga mönster som i de övriga två grupperna.

Diagram 3.5.

Utrikes födda 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter ålder vid invandring för flyktingar och deras anhöriga, övriga invandrade samt födda i Norden. Kvinnor och män. Andel

3.5. Foreign born 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by age at immigration, refugees and their relatives, other immigrants and born in Nordic countries. Women and men. Percent

Barn och unga från olika delar av världen

Utöver skälet till varför man kommit till Sverige kan skolresultaten variera med i vilket land man är född. Personer födda utomlands delas upp i sju grupper – födda i Norden (exkl. Sverige), i EU27 (exkl. Norden), Övriga Europa, Sydamerika, Asien, Afrika och Nordamerika/Oceanien. För personer som saknar information om födelse land redovisas inga resultat.

Resultaten visar att det finns skillnader i andelen 20-åringar med slutbetyg mellan ungdomar från olika delar av världen. För de som är födda i länder längre ifrån Sverige är andelen 20-åringar med slutbetyg lägre än för de födda i europeiska länder. Skillnaderna mellan 20-åringar från olika delar av världen ökar dessutom med ålder vid invandring.

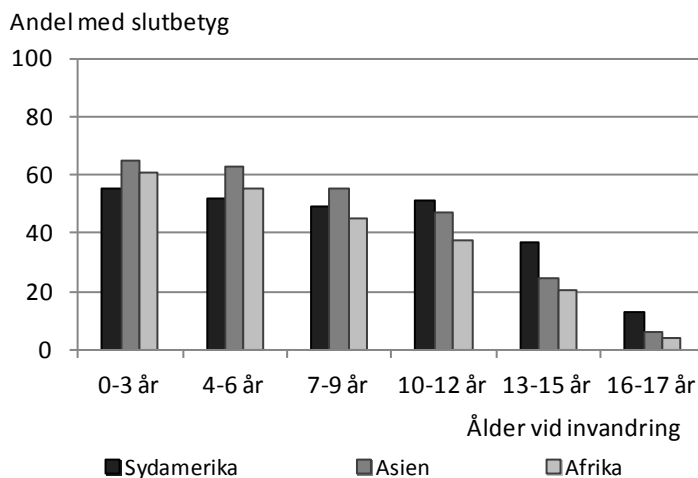
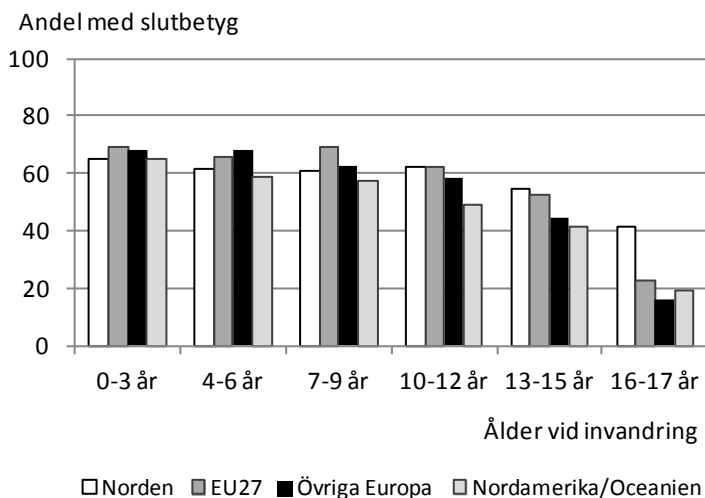
Att komma till Sverige när många av ens jämnåriga redan har börjat gymnasieskolan är besvärligt oavsett var man är född. För samtliga grupper är det få 20-åringar som invandrat i 16–17 års ålder som har ett slutbetyg från gymnasieskolan. För ungdomar födda i Afrika och Asien är andelen under 10 procent.

I föregående avsnitt konstaterades att mönstret för de födda i Norden ser annorlunda ut jämfört med ungdomar från andra delar av världen. Andelen med slutbetyg är förvisso lägre än för inrikes födda, men minskningen av andelen som klarar sina gymnasie-studier sker framförallt för de som invandrat i tonåren. För ungdomar födda i EU 27 är andelen med slutbetyg högre än bland norden-födda för de som invandrat i de yngsta åldrarna. Även i denna grupp sker minskningen av andelen med slutbetyg främst för de som invandrat i tonåren. Oavsett var man är född är andelen 20-åringar med slutbetyg högre för kvinnor än för män.

En grupp som sticker ut är ungdomar födda i Bosnien-Hercegovina. Denna grupp av ungdomar klarar sig betydligt bättre än alla de övriga grupperna, även bättre än ungdomar födda i andra nordiska länder. I bilaga 1 går det att läsa mer om denna grupp.

Diagram 3.6.**Utrikes födda 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter ålder vid invandring och födelselandgrupp⁴. Andel**

3.6. Foreign born 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by age at immigration and birth country group. Percent

Ländergrupperna är sorterade i fallande ordning efter den totala andelen 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan.

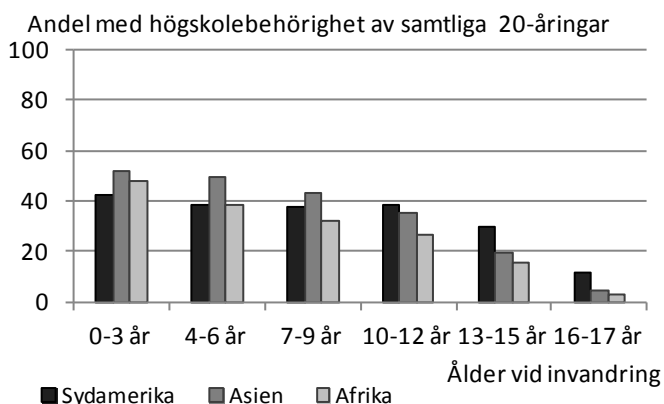
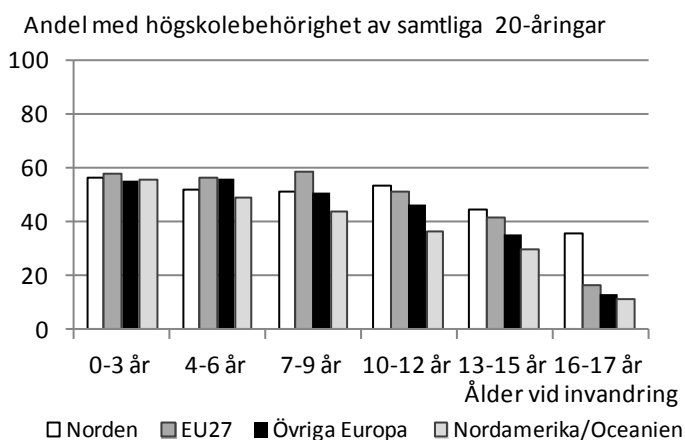
⁴ Resultat redovisas inte för ungdomar som saknar uppgift om födelseland.

Andelen 20-åringar med slutbetyg varierar med ålder vid invandringen och mellan ungdomar från olika delar av världen. Diagrammen nedan beskriver andelen av samtliga 20-åringar med grundläggande behörighet till högskolan för ungdomar från olika ländergrupper. Mönstret följer i stor utsträckning det som noterats för andelen 20-åringar med slutbetyg om än på en något lägre nivå.

Diagram 3.7.

Utrikes födda 20-åringar med behörighet till högskolan efter födelselandgrupp och ålder vid invandring. Andel

3.7. Foreign born 20 year olds eligible to attend higher education of all 20 year olds by birth country group and age at immigration. Percent

Ländergrupperna är sorterade i fallande ordning efter den totala andelen 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan.

Betydelsen av föräldrarnas utbildningsnivå

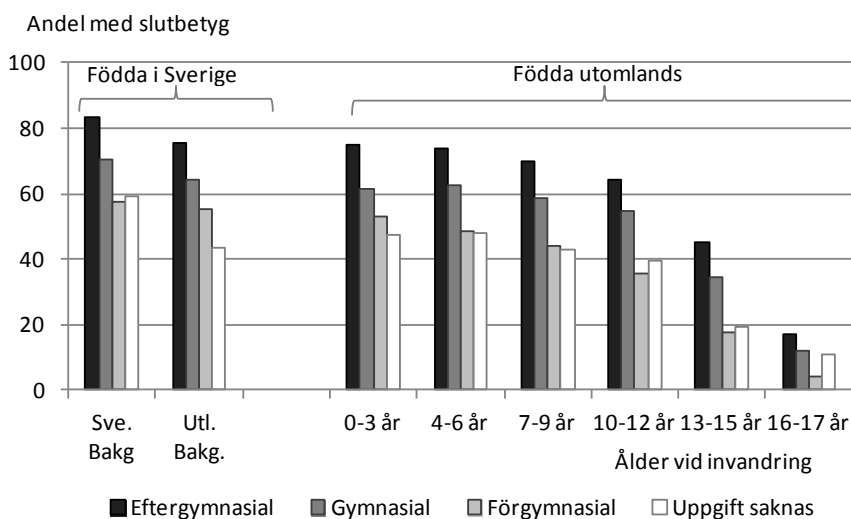
Föräldrarnas utbildningsnivå är en viktig faktor för hur barn och unga presterar i skolan. I genomsnitt klarar sig barn till högutbildade föräldrar bättre i skolan än barn till lågutbildade (se bland annat Skolverket 2011).

Oavsett vid vilken ålder man invandrat är andelen 20-åringar med slutbetyg högst för de med eftergymnasialt utbildade föräldrar. Det skiljer 22 procentenheter i andelen 20-åringar med slutbetyg mellan ungdomar med för- respektive eftergymnasialt utbildade föräldrar för de som invandrat i 0–3 års ålder. Skillnaderna ökar med ålder vid invandring och för de som kommit till Sverige vid 13–15 års ålder skiljer det 28 procentenheter. Skillnader finns också för de som invandrat i gymnasieåldrar, men den totala andelen med slutbetyg är så liten att skillnaderna beroende på föräldrarnas utbildningsnivå därmed också är små.

Diagram 3.8.

20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter föräldrarnas utbildningsnivå⁵, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Andel

3.8. 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by parents educational level, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Percent

⁵ Då många saknar uppgift om utbildning den första tiden i Sverige redovisar vi resultat efter föräldrarnas utbildningsnivå år 2009. De vars föräldrar inte var folkbokförda i Sverige år 2009 ingår inte, detta gäller framförallt de som invandrat i 16–17 års ålder, se tabell T7–T10 i tabellbilagan.

Betydelsen av föräldrarnas sysselsättningsnivå

Det finns en stark koppling mellan arbetsmarknadsstatus för utrikes födda och hur länge man bott i Sverige (se exempelvis SCB 2009). De första åren i Sverige är andelen i arbete låg, men med tiden i Sverige ökar andelen förvärvsarbetande. För att få en bild av hur föräldrarnas ställning på arbetsmarknaden påverkar ungdomars resultat i gymnasieskolan redovisas nu andelen 20-åringar med slutbetyg efter om föräldrarna har förvärvsarbete eller inte. Uppgifterna avser det år då barnen för första gången var inskrivna i gymnasieskolan vilket innebär att datamaterialet begränsats till de som varit inskrivna i gymnasieskolan.

Resultaten i diagram 3.9 visar att de elever vars föräldrar är i arbete klarar sig bättre i gymnasieskolan än de vars båda föräldrar är utan arbete. Eftersom elever som invandrat före skolstartsålder har bott i Sverige en längre tid är också en större andel av deras föräldrar i arbete. För denna grupp skiljer det cirka 10 procentenheter i andelen 20-åringar med slutbetyg mellan de som har minst en förvärvsarbetande förälder och de vars båda föräldrar är utan arbete. Skillnaden mellan ungdomar vars föräldrar är i arbete respektive ej i arbete är störst för gruppen med svensk bakgrund.

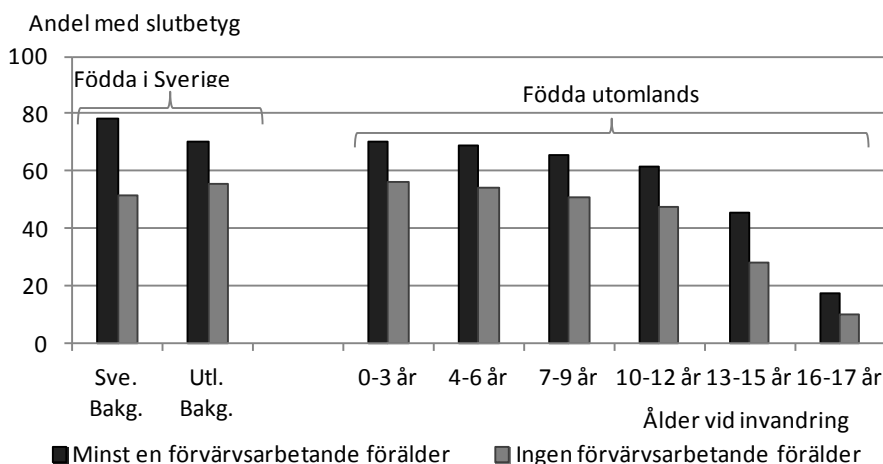
Andelen 20-åringar med slutbetyg minskar med ålder vid invandringen, men skillnaden mellan de med minst en förälder i arbete och de vars båda föräldrar är utan arbete är ungefär lika stor oavsett när under barndomen man invandrat. Andelen föräldrar med arbete är dock betydligt lägre för de ungdomar med en kortare tid i landet. Detta visas i tabell 3.1.

Värt att notera är att andelen 20-åringar med slutbetyg är jämförelsevis låg bland ungdomar med svensk bakgrund och vars båda föräldrar är utan arbete. Ungdomar med svensk bakgrund utan någon förälder i arbete är en förhållandevis liten och sannolikt en selektiv grupp av barn och unga med sämre förutsättningar att klara av sina studier jämfört med andra med svensk bakgrund.

Tabell 3.1.
Föräldrarnas sysselsättningsstatus inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Antal och andel
 3.1. Parents labour market status, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Numbers and percent

	Föräldrarnas arbetsmarknadsstatus	Ingen förvärvsarbetande förälder	Minst en förvärvsarbetande förälder	Uppgift saknas/Ej folkbokförda föräldrar	Totalt	Totalt antal
Födda i Sverige	Svensk bakgrund	4	96	0	100	806 763
	Utländsk bakgrund.	18	82	0	100	49 939
Födda utomlands	Ålder vid invandring					
	0–3 år	22	77	1	100	11 681
	4–6 år	25	74	1	100	17 621
	7–9 år	33	66	1	100	15 572
	10–12 år	45	53	2	100	13 140
	13–15 år	63	33	4	100	10 656
	16–17 år	66	18	16	100	8 938

Diagram 3.9.
20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter föräldrarnas sysselsättningsstatus⁶, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Andel
 3.9. 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by parents labour market status, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Percent

⁶ Personer vars föräldrar inte är folkbokförda i Sverige när de går första året i gymnasieskolan ingår inte.

Samverkan mellan flera faktorer och slutbetyg

Resultaten hittills har visat att ålder vid invandring har en avgörande roll i hur elever presterar i gymnasieskolan, men förutom detta spelar även föräldrarnas utbildningsnivå och sysselsättningsstatus en viktig roll. I detta avsnitt analyseras hur den socioekonomiska bakgrunden påverkar benägenheten att få ett slutbetyg för elever i gymnasieskolan som invandrat vid olika åldrar. Detta görs genom att testa sambanden mellan flertalet faktorer och benägenheten att gå ut gymnasieskolan med ett slutbetyg via logistiska regressionsanalyser. Det blir nu möjligt att studera effekten av respektive faktor samtidigt som man kontrollerar för effekten av de övriga faktorerna. Datamaterialet består liksom i föregående avsnitt av personer födda åren 1982–1990 men begränsas nu till de som varit inskrivna i gymnasieskolan. Dessutom ingår inte de ungdomar som inte har uppgift om födelseland eller vars föräldrar inte är folkbokförda i Sverige. Som utfall används slutbetyg eller inte slutbetyg vid 20 års ålder. I gruppen som inte har fått ett slutbetyg ingår personer som fortfarande är inskrivna i gymnasieskolan vid 20-års ålder och de som varit inskrivna någon gång före 20-års ålder men inte fått ett slutbetyg. Resultaten redovisas i form av oddskvoter och ska tolkas som oddset, eller benägenheten, att få ett slutbetyg i förhållande till den specificerade referensgruppen.

I de första analyserna kontrollerats för i vilken ålder eleverna har invandrat, var man är född, föräldrarnas utbildningsnivå, föräldrarnas sysselsättningsstatus och i vilken kommun man var folkbokförd när man började gymnasieskolan. Kommunerna grupperats i tre grupper; storstäder och deras förorter, större städer och deras förorter och övriga riket. Grupperingen har gjorts med utgångspunkt från SKL:s kommungruppsindelning från 2011. Det har gjorts separata analyser för kvinnor och män.

Resultaten visar att det finns en effekt av samtliga faktorer på benägenheten att få ett slutbetyg från gymnasieskolan. Mönstret är detsamma för både kvinnor och män. Detta innebär att effekten av vid vilken ålder man invandrat finns kvar även när man tagit hänsyn till var man är född, föräldrarnas utbildningsnivå och sysselsättningsstatus liksom kommungrupp. Liksom tidigare resultat i rapporten visat är den negativa effekten på prestationerna i gymnasieskolan större ju äldre man är vid invandringen. Vi kan också notera att det framförallt är de som kommer från länder långt från Sverige som har en lägre benägenhet att få ett slutbetyg jämfört med födda i EU27 (referensgruppen). För barn och unga födda i övriga Europa

och Norden är skillnaderna i förhållande till referensgruppen mindre än för de övriga grupperna.

Tabell 3.2.

Oddsquoter att få ett slutbetyg från gymnasieskolan. Utrikes födda kvinnor och män

3.2. Odds ratios of having a leaving certificate from upper secondary school. Foreign born women and men

Faktorer i analysen		Kvinnor	Män
Ålder vid invandring	0–3 år (ref)	1	1
	4–6 år	0,890**	0,947
	7–9 år	0,745***	0,789***
	10–12 år	0,611***	0,664***
	13–15 år	0,289***	0,331***
	16–17 år	0,078***	0,090***
Kommungrupp	Storstäder och deras förorter (ref)	1	1
	Större städer och deras förorter	1,122***	1,056*
	Övriga riket	1,153***	1,156***
Föräldrarnas arbetsmarknadsstatus	Minst en förvärvsarbetande förälder (ref)	1	1
	Ingen förvärvsarbetande förälder	0,657***	0,644***
Födelselandgrupp	Norden	0,813**	0,888*
	EU27 (ref)	1	1
	Övriga Europa	1,017	0,876**
	Afrika	0,584***	0,518***
	Nordamerika/Oceanien	0,688***	0,685***
	Sydamerika	0,518***	0,558***
Asien	0,730***	0,676***	
Föräldrarnas utbildningsnivå	Förgymnasial (ref)	1	1
	Gymnasial	1,504***	1,532***
	Eftergymnasial	2,518***	2,503***
	Uppgift saknas	0,940	1,019
Antal observationer		35 524	39 644

*** $p < 0,0001$; ** $p < 0,01$; * $p < 0,05$

Kontrollerat för ålder vid invandring, kommungrupp, födelseregion, föräldrarnas sysselsättningsstatus och utbildningsnivå.

För att studera om effekterna av de socioekonomiska faktorerna varierar beroende på när i livet man har invandrat görs nu separata analyser för personer som invandrat i olika åldrar. Vi börjar med att bara inkludera faktorerna kön och födelseregion i analyserna. Resultaten visar att för samtliga grupper så har framförallt ungdomar från Afrika, Asien och Sydamerika lägre benägenheter att gå ut gymnasieskolan med ett slutbetyg. Denna effekt förstärkas i analyserna för de som invandrat i tonåren. För de som invandrat i gymnasieåldrar har de födda i Norden en kraftigt förhöjd benägenhet att få ett slutbetyg jämfört med personer från andra delar av världen.

Tabell 3.3.**Oddsquoter att få ett slutbetyg från gymnasieskolan. Utrikes födda kvinnor och män, efter ålder vid invandring**

3.3. Odds ratios of having a leaving certificate from upper secondary school. Foreign born men and women. By age at immigration

Faktorer i analysen		Ålder vid invandring					
		Modell 1 0–3 år	Modell 2 4–6 år	Modell 3 7–9 år	Modell 4 10–12 år	Modell 5 13–15 år	Modell 6 16–17 år
Kön	Kvinnor (ref)	1	1	1	1	1	1
	Män	0,658***	0,666***	0,665***	0,666***	0,709***	0,735**
Födelse-landgrupp	Norden	0,807**	0,762**	0,711**	1,054	1,177	2,936***
	EU27 (ref)	1	1	1	1	1	1
	Övriga Europa	0,917	1,051	0,737***	0,822**	0,675***	0,675**
	Afrika	0,675***	0,640***	0,381***	0,381***	0,226***	0,160***
	Nordamerika/ Oceanien	0,804	0,747*	0,611**	0,640**	0,663**	0,841
	Sydamerika	0,500***	0,512***	0,416***	0,642**	0,485***	0,452***
	Asien	0,781***	0,803**	0,542***	0,517***	0,263***	0,230***
Antal observationer		11 613	17 496	15 401	12 925	10 213	7 520

***p<0,0001; **p<0,01; *p<0,05

Kontrollerat för kön och födelseregion.

Vi utökar nu analyserna med faktorerna föräldrarnas sysselsättningsstatus och utbildningsnivå liksom kommungrupp. För barn som invandrat före skolålder minskar effekten av födelseregionen betydligt jämfört med de tidigare analyserna. De skillnader vi noterade för barn från olika delar av världen som invandrat före 7 års ålder var framförallt en effekt av socioekonomisk bakgrund såsom föräldrarnas utbildningsnivå och sysselsättningsstatus. Det finns dock ett undantag i gruppen födda i Sydamerika för vilken skillnaderna kvarstår även i de utökade analyserna.

För ungdomar som invandrat i äldre åldrar kvarstår skillnaderna mellan personer från olika delar av världen även då hänsyn tagits till föräldrarnas utbildningsnivå, sysselsättningsstatus samt kommungrupp. För dessa grupper förklaras skillnaderna istället av sådant som inte kunde inkluderas i analyserna, sannolikt är en viktig faktor närheten till det svenska språket då vi ser att ungdomar från Norden klarar sig betydligt bättre än ungdomar från andra delar av världen. I analyserna har vi inte heller inkluderat någon faktor som tar hänsyn till om det finns en svensktalande förälder i hushållet.

Tabell 3.4.
Oddskvoter att få ett slutbetyg från gymnasieskolan. Utrikes födda kvinnor och män. Efter ålder vid invandring
 3.4. Odds ratios of having a leaving certificate from upper secondary school. Foreign born men and women. By age at immigration

Faktorer i analysen		Ålder vid invandring					
		Modell 1 0–3 år	Modell 2 4–6 år	Modell 3 7–9 år	Modell 4 10–12 år	Modell 5 13–15 år	Modell 6 16–17 år
Kön	Kvinnor (ref)	1	1	1	1	1	1
	Män	0,645***	0,658***	0,650***	0,661***	0,687	0,729**
Kommun- grupp	Storstd. m förorter (ref)	1	1	1	1	1	1
	Större std m förorte	1,099*	1,198***	1,062	1,009	1,107	1,135
	Övriga riket	1,222***	1,264***	1,127**	0,997	1,184**	1,472***
Föräldrar- nas arbets- marknads- status	Minst en förv. arbetande förälder (ref)	1	1	1	1	1	1
	Ingen förvärvs- arbetande förälder	0,624***	0,643***	0,670***	0,698***	0,612***	0,809*
Födelse- region	Norden	0,828*	0,779**	0,764*	1,13	1,316	3,258***
	EU27 (ref)	1	1	1	1	1	1
	Övriga Europa	1,072	1,116	0,822**	0,946	0,881	0,795
	Afrika	0,837*	0,858	0,506***	0,491***	0,314***	0,211***
	Nordamerika/ Oceanien	0,766*	0,731*	0,628**	0,637**	0,716*	0,84
	Sydamerika	0,581***	0,599***	0,463***	0,689**	0,544***	0,510**
Föräldrar- nas utbild- ningsnivå	Asien	0,969	1,02	0,710***	0,683***	0,389***	0,290***
	Förgymnasial (ref)	1	1	1	1	1	1
	Gymnasial	1,242***	1,573***	1,445***	1,735***	1,706***	2,011***
	Eftergymnasial	2,280***	2,613***	2,380***	2,505***	2,818***	3,473***
	Uppgift saknas	0,579**	1,014	1,023	1,027	0,967	1,458**
Antal observationer		11 613	17 496	15 401	12 925	10 213	7 520

***p<0,0001; **p<0,01; *p<0,05

Kontrollerat för ålder vid invandring, kommungrupp, födelseregion, föräldrarnas sysselsättningsstatus och utbildningsnivå.

Det kan konstateras att för personer som invandrat före 7 års ålder är skillnaderna mellan ungdomar från olika delar av världen små när man tar hänsyn till socioekonomisk bakgrund. I analyserna nedan jämförs ungdomar som invandrat i 0–3 års ålder med inrikes födda ungdomar med svensk respektive utländsk bakgrund (separata analyser för kvinnor och män). Resultaten visar att det kvarstår en skillnad i benägenheten att få ett slutbetyg från gymnasieskolan då ungdomar som invandrat när de var väldigt unga jämförs med ungdomar födda i Sverige med svensk bakgrund, men detta gäller

framförallt för män. För många grupper av utrikes födda kvinnor som invandrat i 0-3 års ålder försvinner skillnaderna i benägenheten att få ett slutbetyg från gymnasieskolan även i förhållande till inrikes födda kvinnor när man kontrollerar för socioekonomisk bakgrund.

Det är möjligt att skillnaderna mellan ungdomar med olika bakgrund skulle försvinna om ytterligare faktorer inkluderades i analyserna. Men det är inte heller osannolikt att vissa skillnader trots allt skulle kvarstå.

Tabell 3.5.

Oddsquoter att få ett slutbetyg från gymnasieskolan. Inrikes födda och utrikes födda som invandrat för 4 års ålder. Kvinnor och män

3.5. Odds ratios of a leaving certificate from upper secondary school. Swedish born, foreign born that immigrated before the age of 4. Women and men

Variabler i modellen		Kvinnor	Män
Kommungrupp	Storstäder och deras förorter (ref)	1	1
	Större städer och deras förorter	1,126***	1,126***
	Övriga riket	1,159***	1,152***
Föräldrarnas arbetsmarknadsstatus	Minst en förvärsarbetande förälder(ref)	1	1
	Ingen förvärsarbetande förälder	0,398***	0,436***
Födelseregion	Födda i Sverige med svensk bakgrund (ref)	1	1
	Födda i Sverige med utländsk bakgrund	0,961*	0,813***
	Norden	0,737**	0,691***
	EU27	0,889	0,799*
	Övriga Europa	1,028	0,923
	Afrika	0,974	0,634***
	Nordamerika/Oceanien	0,607**	0,635***
	Sydamerika	0,512***	0,487***
Asien	1,07	0,801***	
Föräldrarnas utbildningsnivå	Förgymnasial (ref)	1	1
	Gymnasial	1,501***	1,523***
	Eftergymnasial	3,145***	3,173***
	Uppgift saknas	0,992	0,684
Antal observationer		421 534	445 981

***p<0,0001; **p<0,01; *p<0,05

Kontrollerat för kommungrupp, föräldrarnas arbetsmarknadsstatus och utbildning samt kommungrupp.

Betydelsen av meritvärdet från grundskolan

Inför urvalet till gymnasieskolan beräknas elevernas meritvärde utifrån deras betyg i grundskolan. Sannolikt påverkar en elevs prestation i grundskolan hur man klarar av studierna i gymnasieskolan. I detta avsnitt har gruppen utrikes födda begränsats till de som invandrat före 16 års ålder. Utifrån meritvärdet från grundskolan har den delats in i tre grupper: mindre än 160 poäng (i genomsnitt under Godkänt), 160–240 poäng (mellan Godkänt och Väl godkänt i genomsnitt) och mer än 240 poäng (mer än Väl godkänt i genomsnitt)⁷.

Andelen elever som haft svårigheter att klara av grundskolan är betydligt högre bland unga utrikes födda som invandrat under de senare åren av grundskolan jämfört med de som kommit i yngre åldrar till Sverige. Av de som invandrat i 13–15 års ålder är det 60 procent som har mindre än 160 meritvärdespoäng i betyget från grundskolan. För de som invandrat före skolålder är motsvarande siffra runt 20 procent, vilket är några procentenheter högre än för ungdomar födda i Sverige med svensk bakgrund.

Tabell 3.6.

Meritvärde i grundskolan, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Antal och andel
 3.6. Merit points in compulsory school, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Numbers and percent

		Meritvärde			Totalt	Antal
		Mindre än 160	160–240	Mer än 240		
Födda i Sverige	Svensk bakgrund	14	55	31	100	800 668
	Utländsk bakgrund	21	53	26	100	49 462
Födda utomlands	Ålder vid invandring					
	0–3 år	20	53	27	100	11 479
	4–6 år	21	54	25	100	17 317
	7–9 år	24	56	21	100	15 149
	10–12 år	32	52	16	100	12 697
	13–15 år	59	31	10	100	9 353

Med ett dåligt betyg från grundskolan blir det svårt att klara av gymnasiet oavsett i vilken ålder man kommit till Sverige. Skillnaderna mellan elever med olika meritvärde från grundskolan är

⁷ Gruppen består av de med ett slutbetyg från den mål och kunskapsrelaterade grundskolan och som varit inskrivna i gymnasieskolan.

betydligt större än skillnaderna mellan utrikes födda elever som invandrat vid olika tid i livet och elever födda i Sverige med olika bakgrund. Av de elever som i genomsnitt har mindre än Godkänt i betyg från grundskolan är det 30 procent eller mindre som har ett slutbetyg från gymnasieskolan vid 20-års ålder. Av de med betyg mellan Godkänt och Väl godkänt från grundskolan är det mellan 70 och 80 procent som går ut gymnasieskolan med ett slutbetyg och bland elever med mer än Väl godkänt går runt 90 procent ut gymnasieskolan med slutbetyg. Oavsett var man är född eller när i livet man har invandrat är det få ungdomar med svårigheter i grundskolan som klarar av att komma ikapp i gymnasieskolan.

Tabell 3.7.

20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter meritvärdet i grundskolan, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Antal och andel

3.7. 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by merit points in compulsory school, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Numbers and percent

		Meritvärde			Antal
		Mindre än 160	160–240	Mer än 240	
Födda i Sverige	Svensk bakgrund	28	80	95	800 668
	Utländsk bakgrund	24	73	92	49 462
Födda utomlands	Ålder vid invandring				
	0–3 år	24	71	92	11 479
	4–6 år	23	71	91	17 317
	7–9 år	19	68	91	15 149
	10–12 år	19	67	90	12 697
	13–15 år	15	61	85	9 353

4. Vägen genom gymnasieskolan

I detta avsnitt beskrivs hur de olika grupperna påbörjar och avslutar gymnasiestudier. Andelen med slutbetyg mäts inte vid någon speciell ålder utan avser situationen till och med 2010. Datamaterialet begränsas till de ungdomar som varit inskrivna gymnasiet.

Första programmet

Många ungdomar börjar sina gymnasiestudier på det samhällsvetenskapliga eller naturvetenskapliga programmen. I tabell 4.1. redovisas de tre vanligaste programmen för utrikes födda ungdomar som invandrat vid olika åldrar och för de födda i Sverige med svensk respektive utländsk bakgrund.

För att slussa ut nyanlända elever i ordinarie utbildning är det vanligt att kommunerna anordnar introduktionsutbildning för nyanlända elever inom ramen för det individuella programmet, IV-programmet. Denna introduktion kallas ofta för IVIK, ett begrepp som emellertid inte finns med i författningarna. I grundskolan kallas motsvarande utbildning för förberedelseklass. Från IVIK kan eleven gå vidare till ett programinriktat individuellt program (PRIV) och till ett nationellt eller specialutformat program när eleven är behörig. Undervisningen i IVIK består främst av svenska/svenska som andraspråk och matematik (Skolinspektionen 2009). Hur länge en elev ska vara placerad i förberedelseklass eller IVIK ska enligt Skolverket utgå ifrån elevens individuella behov och förutsättningar (Skolverket 2008). Generellt brukar eleverna lämna IVIK efter cirka två år. Det finns skillnader mellan kommuner i hur undervisningen i IVIK organiseras. Ibland ses utbildningen som en del av gymnasieskolan, ibland separeras IV och/eller IVIK helt från den ordinarie gymnasieskolan. Från det år man fyller 16 har man rätt till Svenskundervisning för invandrare (sfi) och därför kan eleverna i gymnasieåldern förutom IVIK också läsa sfi inom den kommunala vuxenutbildningen. De flesta elever väljer dock att gå i gymnasieskolan med sina jämnåriga (Myndigheten för skolutveckling 2005).

Av de ungdomar som är födda i Sverige med utländsk bakgrund och bland de som invandrat före ordinarie skolålder är det ungefär 15 procent som påbörjar gymnasieskolan på individuella program, IV. Detta är några procentenheter högre än bland ungdomar födda i Sverige med svensk bakgrund. För de som invandrat vid 10–12 års

ålder eller senare är individuella program vanligast när man börjar i gymnasieskolan och många går i IVIK

Ju äldre ungdomarna är vid invandringen desto större andel påbörjar gymnasiestudier inom IVIK. Av de ungdomar som invandrat till Sverige vid 16–17 års ålder när de flesta av deras jämnåriga påbörjat gymnasieskolan börjar nästan alla i IV/IVIK. Detta är naturligt då introduktionsutbildning i svenska framförallt sker inom det individuella programmet. I avsnittet "Elever i IV/IVIK" visas hur stor andel av dessa elever som går över till studier på något annat program. Oavsett bakgrund eller när man kommit till Sverige påbörjar pojkar i större utsträckningen än flickor gymnasieskolan inom IV/IVIK.

Tabell 4.1.**Nyborjare i gymnasieskolan⁸ efter program, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Antal och andel**

4.1. *First-year students in upper secondary school, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Numbers and percent*

Födda i Sverige					
Svensk bakgrund		Procent	Utländsk bakgrund		Procent
Samhällsvet.		22	Samhällsvet.		27
Naturvet.		14	Naturvet.		17
Specialutformat		9	Individuellt		14
Övrigt		56	Övrigt		42
Totalt		100	Totalt		100
Totalt antal		751 113	Totalt antal		45 634

Födda utomlands och ålder vid invandring:								
0–3 år		Procent	4–6 år		Procent	7–9 år		Procent
Samhällsvet.		27	Samhällsvet.		26	Samhällsvet.		25
Naturvet.		20	Naturvet.		19	Naturvet.		18
Individuellt		13	Individuellt		15	Individuellt		18
Övrigt		40	Övrigt		40	Övrigt		40
Totalt		100	Totalt		100	Totalt		100
Totalt antal		10 785	Totalt antal		16 458	Totalt antal		14 654

10–12 år		Procent	13–15 år		Procent	16–17 år		Procent
Individuellt		25	Individuellt		32	Individuellt		51
Samhällsvet.		19	Individuellt, IVIK		30	Individuellt, IVIK		34
Naturvet.		17	Naturvet.		11	Naturvet.		4
Övrigt		40	Övrigt		27	Övrigt		11
Totalt		100	Totalt		100	Totalt		100
Totalt antal		12 451	Totalt antal		10 346	Totalt antal		8 706

I föregående avsnitt konstaterades att andelen med slutbetyg från gymnasieskolan varierar mellan ungdomar från olika länder. I diagram 4.1. redovisas andelen elever som påbörjar gymnasieskolan på IV eller IVIK efter ålder vid invandringen och födelselandgrupp. (IV och IVIK har inte separerats, men med högre ålder vid invandring ökar IVIK allt mer.)

Skillnaderna i andelen på IV/IVIK för ungdomar från olika delar av världen är förhållandevis små för de som invandrat före skolålder. För de som invandrat i skolålder ökar andelen som börjar gymnasie-

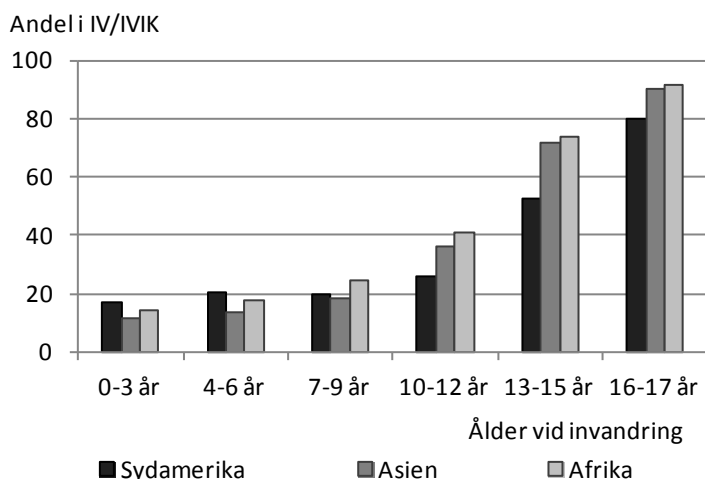
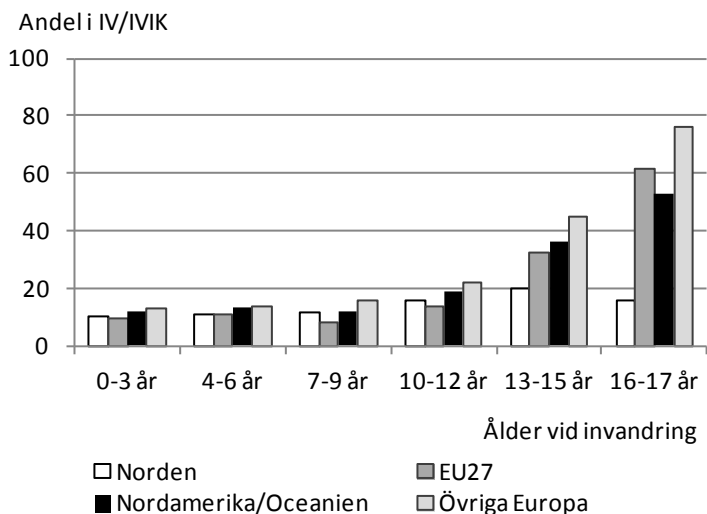
⁸ Ungdomar i fristående skolor ingår inte.

skolan på IV/IVIK med åldern vid invandringen, framförallt för de födda i länder långt ifrån Sverige. Många ungdomar födda i Norden har troligen inte samma behov som övriga grupper att lära sig svenska vilket förklarar att andelen i IV/IVIK inte ökar med ålder vid invandringen.

Diagram 4.1.

Utrikes födda elever inskrivna i IV/IVIK första året i gymnasieskolan efter födelselandgrupp och ålder vid invandring. Andel

4.1. Foreign born students registered in IV/IVIK first year in upper secondary school. By birth country group and age at immigration. Percent

Ländergrupperna i diagrammen är sorterade i stigande ordning efter den totala andelen i IV/IVIK.

Elever i IV/IVIK

I tabellen nedan redovisas andelen elever med slutbetyg efter om de sitt första år i gymnasieskolan var inskrivna på ett nationellt eller specialutformat program respektive IV/IVIK.

Elever som påbörjar gymnasieskolan på IV/IVIK har en betydligt lägre andel med slutbetyg än elever på övriga program, mellan 20 och 30 procent får ett slutbetyg från gymnasieskolan. Detta gäller både ungdomar födda i Sverige och ungdomar födda utomlands. Att andelen med slutbetyg är låg bland elever som påbörjat gymnasieskolan på IV/IVIK och hög bland elever på övriga program gäller oavsett var man är född och vid vilken ålder man invandrat.

Det är en låg andel av de elever som invandrat vid 16–17 års ålder som påbörjar gymnasieskolan på nationella eller specialutformade program, men av de som gör det får många ett slutbetyg.

Tabell 4.2.

Elever med slutbetyg efter påbörjat program i gymnasieskolan. Inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Andel

4.2. *Students with leaving certificate from upper secondary school. Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Percent*

		Andel med slutbetyg 2010 efter påbörjat program	
		Övriga program	IV/IVIK
Födda i Sverige	Svensk bakgrund	83	26
	Utländsk bakgrund	76	23
Födda utomlands	Ålder vid invandring		
	0–3 år	75	23
	4–6 år	75	23
	7–9 år	73	22
	10–12 år	74	27
	13–15 år	72	30
	16–17 år	65	20

Övergång till övriga program

Den låga andelen elever med slutbetyg bland utrikes födda ungdomar gäller framförallt de som påbörjar gymnasieskolan på IV/IVIK, vilket många unga som invandrat efter ordinarie skolålder gör och speciellt de som invandrat i tonåren. Tanken med det individuella programmet är att eleven ska slussas ut i studier på nationella eller specialutformade program. I diagrammen nedan visas utfallet sista året eleven var inskriven i gymnasieskolan för ungdomar som påbörjat IV/IVIK. Eleverna som påbörjat gymnasieskolan på IV/IVIK grupperas i fyra grupper. De som gått från IV/IVIK till ett nationellt eller specialutformat program ("övriga program"⁹) och som avslutat gymnasieskolan med respektive utan ett slutbetyg och de som avslutat gymnasieskolan på IV/IVIK med respektive utan ett slutbetyg¹⁰.

För ungdomar som är födda i Sverige eller som invandrat före skolålder och startar sina gymnasiestudier på individuella program ser mönstret liknande ut. Ungefär hälften av dessa elever går vidare till studier på övriga program, men mindre än hälften av de som går över till övriga program får ett slutbetyg. Av de elever som avslutar gymnasieskolan på det individuella programmet är det enbart en bråkdel som gör det med ett slutbetyg. Detta är en grupp ungdomar som troligen har svårigheter i skolan och sannolikt har haft problem att klara grundskolan.

De ungdomar som kommer till Sverige i gymnasieåldrar har inte gått i grundskolan här och många måste lära sig svenska innan de kan läsa på ett nationellt eller specialutformat program oavsett vilken studiebakgrund de har. Många av dessa elever skulle kanske inte haft problem i skolan under andra förutsättningar. Denna grupp uppvisar även ett annat mönster när det gäller övergången från IV/IVIK till övriga program jämfört med elever som gått hela eller stora delar av grundskolan i Sverige. Det är visserligen en stor andel av dessa elever som inte tar sig vidare från IV/IVIK till studier på något annat program och många får inte något slutbetyg. Av de elever som går vidare från IV/IVIK till andra program är det

⁹ Här ingår även elever i fristående skolor. Fristående skolor hade fram till 2006 inte tillstånd att bedriva undervisning inom IV/IVIK.

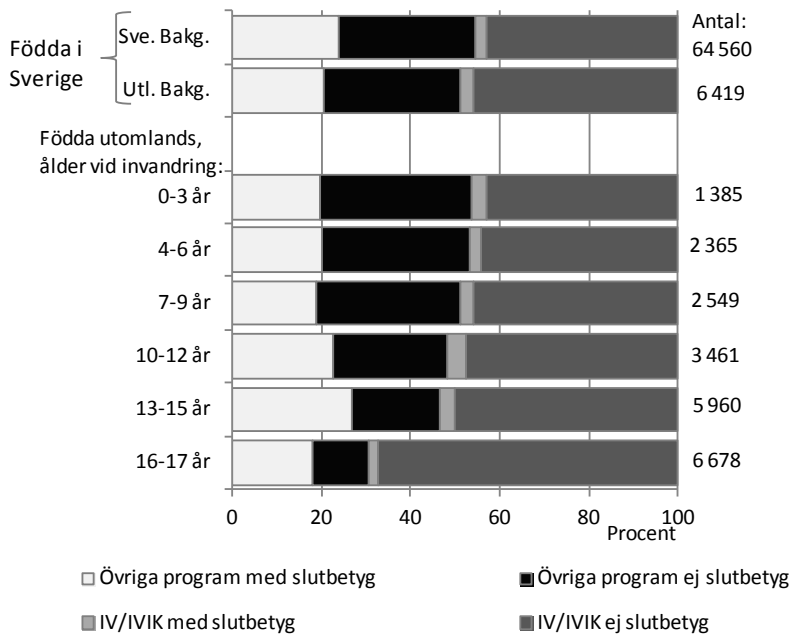
¹⁰ Sista året som eleven är inskriven i gymnasieskolan, mäts på hösten respektive år. Det är möjligt att eleven varit inskriven vid ett nationellt program, men vid den sista registreringen i gymnasieskolan gick de på IV eller IVIK. De elever som fortfarande är registrerade i gymnasieskolan år 2010 ingår inte i underlaget.

däremot en förhållandevis stor andel som avslutar gymnasie-studierna med ett slutbetyg.

Diagram 4.2.

Utfallet för elever som påbörjat gymnasieskolan på IV/IVIK. Inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Andel

4.2. Out turn for students starting upper secondary school at IV/IVIK. Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Percent

En förutsättning för att elever som invandrat i tonåren ska klara av sina gymnasiestudier är att de tar sig vidare från IV/IVIK till ett nationellt eller specialutformat program. Gör de inte det är sannolikheten låg för att de ska få ett slutbetyg. I tabellen nedan har ungdomar som invandrat vid 13-17 års ålder och påbörjat IV/IVIK selekterats för att se om övergången till nationella eller specialutformade program¹¹ skiljer sig åt mellan elever från olika ländergrupper.

Andelen som går över från IV/IVIK till övriga program av de tonåringar som invandrat skiljer sig åt mellan ungdomar från olika delar av världen. Störst andel som går från IV/IVIK till övriga program finns bland ungdomar från EU27 och andelen är lägst bland ungdomar från Afrika. Skillnaderna i andelen med slutbetyg för ungdomar som gått över till övriga program är förhållandevis små när man jämför var i världen man är född, mellan 50 och 60 procent av dessa får ett slutbetyg.

Tabell 4.3.

Utrikes födda elever som invandrat i åldrarna 13–17 år och som bytt från IV/IVIK till studier på övriga program samt andelen av dessa med slutbetyg. Efter födelselandgrupper. Andel

4.3. *Foreign born students that immigrated in the ages 13–17 that switched from IV/IVIK to other programs and those with a leaving certificate. By birth country groups. Percent*

Födelseland	Övergång IV/IVIK till övriga program	Andel med slutbetyg av "övergångarna"
Afrika	33	57
Asien	36	60
EU27	56	56
Nordamerika/Oceanien
Norden
Sydamerika	44	53
Övriga Europa	42	55

.. innebär att uppgiften är alltför osäker för att anges.

¹¹ De som fortfarande är inskrivna i gymnasieskolan år 2010 ingår inte i underlaget.

5. Efter gymnasieskolan/senare i livet

I detta avsnitt beskrivs vad som händer efter gymnasieskolan fram till 25 års ålder. Hur stor andel som studerat inom komvux eller högskolan efter gymnasieskolan, vilken utbildningsnivå man har uppnått och hur man försörjer sig vid 25 års ålder

För att se vad som händer efter gymnasieskolans slut avgränsas gruppen till de som vi har möjlighet att följa till 25 års ålder. De uppgifter som exempelvis berör arbetsmarknaden finns tillgängliga till och med 2009 vid utarbetandet av denna rapport. Detta medför att det endast går att följa tre födelseårgångar, de som är födda 1982, 1983 eller 1984.

Gymnasiestudier efter 20 års ålder

De flesta ungdomar avslutar gymnasieskolan det år de fyller 19 år. Personer som har extra studiesvårigheter eller som har invandrat till Sverige och inte kan svenska eller som måste läsa in behörighet till gymnasieskolan tar ofta några extra år på sig att fullfölja sina gymnasiestudier. Vi har sett att många av de som kommit till Sverige i tonåren inte har något slutbetyg från gymnasieskolan när de är 20 år gamla. Av de som invandrat vid 16–17 års ålder har 10 procent eller mindre slutbetyg från gymnasieskolan vid 20 års ålder. Vid 22 års ålder har andelen närmare tredubblats och ökar sedan ytterligare några procentenheter fram till 25 års ålder men fortfarande är det bara runt 25 procent som har ett slutbetyg från gymnasieskolan när de är 25 år gamla.

Tabell 5.1.**Slutbetyg vid 20, 22 och 25 års ålder, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Antal och andel**

5.1. 20, 22 and 25 year olds with leaving certificate from upper secondary school Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Numbers and percent

		Antal som kan följas till 25 års ålder	Andel med slutbetyg vid 20 års ålder	Andel med slutbetyg vid 22 års ålder	Andel med slutbetyg vid 25 års ålder
Födda i Sverige	Svensk bakgrund	242 657	74	76	76
	Utländsk bakgrund	13 803	63	65	65
Födda utomlands	Ålder vid invandring				
	0–3 år	2 726	60	62	62
	4–6 år	4 762	59	61	61
	7–9 år	5 230	58	62	62
	10–12 år	6 423	54	59	59
	13–15 år	2 944	32	44	45
	16–17 år	2 360	8	24	26

Studier vid andra skolformer än gymnasieskolan

I det här avsnittet har eleverna följts från det år de är 19 år och fram till och med att de fyllt 25. Vi har utgått från om de varit registrerade som studerande under höstterminen och i så fall vilken skolform som registreringen avsåg.

Komvux

Genom kommunal vuxenutbildning ger kommunen stöd för vuxnas lärande. Detta stöd, som ska utformas utifrån den enskildes behov och förutsättningar, kan ha formen av undervisning, handledning och vägledning samt bedömning av måluppfyllelse och kunskaper. Inträde i komvux kan ske tidigast det år man fyller 20 år eller det år man har genomfört utbildning på ett nationellt program eller likvärdig utbildning i gymnasieskolan (SFS 2002 och SCB 2008).

Som framgår av tabell 5.2. är det betydligt vanligare att utrikes födda har deltagit i komvux jämfört med de som är födda i Sverige. För de som invandrat i tonåren är det knappt varannan person som kompletterar sina gymnasiestudier med studier inom komvux. Den period man är inskriven i komvux är längre för de som invandrat i tonåren jämfört med de som invandrat när de var yngre. Generellt gäller att kvinnor i högre utsträckning än män har deltagit i studier inom komvux. Det gäller oavsett bakgrund och ålder vid invand-

ringen, skillnaden mellan könen avseende andelen som studerat i komvux är mellan 4 och 14 procentenheter beroende på redovisningsgrupp.

Observera att vi inte beaktat vilken nivå inom komvux som man varit inskriven på, inte heller i vilken utsträckning man blivit godkänd på de studier man genomfört inom komvux.

Tabell 5.2.

25-åringar som varit inskrivna vid komvux, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Antal och andel

5.2. 25 year olds that has been registered in municipal adult education, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Numbers and percent

		Antal som kan följas till 25 års ålder	Andel som varit inskriven i komvux
Födda i Sverige	Svensk bakgrund	242 657	27
	Utländsk bakgrund	13 803	33
Födda utomlands	Ålder vid invandring		
	0–3 år	2 726	38
	4–6 år	4 762	41
	7–9 år	5 230	40
	10–12 år	6 423	39
	13–15 år	2 944	46
	16–17 år	2 360	54

Grundläggande högskoleutbildning

I föregående avsnitt konstaterades att utrikes födda i högre utsträckning än inrikes födda studerat inom komvux, speciellt för de som invandrat vid 16-17 års ålder. Förhållandet är i viss mån det omvända när andelen som bedrivit grundläggande högskoleutbildning studeras.

Det är däremot intressant att notera att för den grupp som invandrat före skolålder är andelen som studerat på högskolan lika hög eller i vissa fall högre jämfört med gruppen som är född i Sverige och har svensk bakgrund¹².

¹² I bilaga 1 ser vi att ungdomar från Bosnien-Hercegovina i betydligt högre utsträckning erhållit slutbetyg från gymnasieskolan. Man skulle kunna tro att det är denna grupp som dominerar gruppen som invandrat före skolåldern och därmed påverkar nivån, men så är inte fallet.

Tabell 5.3.**25-åringar som varit inskrivna i grundläggande högskoleutbildning, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Kvinnor och män. Antal och andel**

5.3. 25 year olds that has been registered in higher education, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Women and men. Numbers and percent

		Kvinnor		Män	
		Antal	Andel som varit inskriven i högskolan	Antal	Andel som varit inskriven i högskolan
Födda i Sverige	Svensk bakgrund	116 981	52	125 676	37
	Utländsk bakgrund	6 685	46	7 118	32
Födda utomlands	Ålder vid invandring				
	0–3 år	1 282	50	1 444	38
	4–6 år	2 226	50	2 536	39
	7–9 år	2 459	49	2 771	35
	10–12 år	3 079	44	3 344	30
	13–15 år	1 333	37	1 611	23
	16–17 år	1 049	29	1 311	20

Oavsett ålder vid invandringen är det en hög andel av de som uppnått behörighet till högskolan som också varit registrerade som studerande vid högskolan. Av de som uppnått grundläggande högskolebehörighet i gymnasieskolan är det cirka 70 procent som också deltagit i grundläggande högskoleutbildning av de utrikesfödda, detta oavsett ålder vid invandringen. Motsvarande andel för de som är födda i Sverige och med svensk bakgrund är 10 procentenheter lägre, d.v.s. cirka 60 procent.

Utbildningsnivån vid 25 års ålder

Uppgifter om genomgångna utbildningar rapporteras kontinuerligt till SCB från landets skolor och utbildningsanordnare och läggs årligen in i Utbildningsregistret. Med hjälp av prioriteringsregler väljs den högsta utbildningen för varje person. Utifrån denna information kan man få en bild av hur många som via gymnasieskolan och andra utbildningsformer har en utbildningsnivå motsvarande en treårig gymnasieutbildning när de är 25 år gamla.

Resultaten visar att det är många som kompletterar sin utbildning så att de vid 25 års ålder har en utbildningsnivå motsvarande en treårig gymnasieutbildning. Skillnaderna mellan utrikes födda 25-åringar som invandrat före 18 års ålder och inrikes födda 25-åringar med svensk bakgrund består däremot. Det gäller framförallt de som invandrat vid 13–17 års ålder och som tidigare resultat visar har stora svårigheter att ta sig igenom den ordinarie gymnasieskolan. Av de som invandrat vid 16–17 års ålder är det 43 procent som har en 3-årig gymnasieutbildning vid 25 års ålder och för inrikes födda med svensk bakgrund är andelen nästan dubbelt så hög, 84 procent.

Tabell 5.4.

25-åringar med en 3-årig gymnasieutbildning, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Antal och andel

5.4. 25 year olds with a 3 year upper secondary school education, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Numbers and percent

		Antal som kan följas till 25 års ålder	3-åring gymnasieutbildning	
			Vid 20 års ålder	Vid 25 års ålder
Födda i Sverige	Svensk bakgrund	242 657	80	84
	Utländsk bakgrund	13 803	69	75
Födda utomlands	Ålder vid invandring			
	0–3 år	2 726	68	75
	4–6 år	4 762	66	74
	7–9 år	5 230	65	75
	10–12 år	6 423	62	72
	13–15 år	2 944	38	57
	16–17 år	2 360	13	43

Hur försörjer man sig vid 25 års ålder?

Den registerbaserade aktivitetsstatistiken (RAKS) är en sammanställning och vidareutveckling av bland annat inkomstvariabler där målsättningen är att beskriva en individs totala försörjning (de största inkomstblocken). En individ kan därefter klassificeras in under en huvudsaklig inkomstkälla under året utifrån dessa variabler. Den variabel som står för den högsta andelen av det totala beloppet utgör en individs huvudsakliga inkomstkälla.

I tabellen nedan beskrivs den huvudsakliga inkomstkällan vid 25 års ålder för de grupper som studeras. För samtliga grupper försörjer sig majoriteten på förvärvsarbete. Det kan också konstateras att de skillnader som noterats tidigare i livet för denna grupp av 25-åringar avseende resultat i olika studieformer även återspeglas i andelen förvärvsarbetande senare i livet. Av de ungdomar som är födda i Sverige är det cirka 70 procent som försörjer sig via förvärvsarbete när de är 25 år och skillnaden är marginell med avseende på bakgrund. Av 25-åringarna som invandrat före skolåldern är det 64 procent som huvudsakligen är förvärvsarbetande. Andelen i förvärvsarbete sjunker sedan med ålder vid invandringen. Av de som kommit till Sverige vid 16-17 års ålder är det 57 procent som vid 25 års ålder huvudsakligen försörjer sig via förvärvsarbete.

Tabell 5.5.

Huvudsaklig inkomstkälla vid 25 års ålder, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda efter ålder vid invandring. Andel

5.5. Main income at the age of 25, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Percent

		Huvudsaklig inkomstkälla				
		Förvärvs- arbete	Studier	Ekono- miskt bistånd	Övrigt	Saknar inkomst
Födda i Sverige	Svensk bakgrund	73	15	2	8	2
	Utländsk bakgrund	70	12	3	11	5
Födda utomlands	Ålder vid invandring					
	0-3 år	64	17	4	10	4
	4-6 år	64	17	4	10	5
	7-9 år	66	14	4	11	5
	10-12 år	68	11	4	13	4
	13-15 år	61	12	7	13	7
16-17 år	57	13	8	16	7	

Tabell 5.6. visar att andelen som försörjer sig via förvärvsarbete är lägre för 25-åringar som inte fick ett slutbetyg från gymnasieskolan jämfört med som har ett slutbetyg. Man kan också notera att andelen med huvudsaklig inkomst via förvärvsarbete av de med slutbetyg är lägre för utrikes födda än för de med svensk bakgrund.

Tabell 5.6.

Huvudsaklig inkomstkälla vid 25 års ålder för personer med och utan slutbetyg från gymnasieskolan¹³, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda. Antal och andel

5.6. Main income at the age of 25, for those with and without leaving certificate from upper secondary school, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born. Numbers and percent

Huvudsaklig inkomstkälla	Födda i Sverige				Utrikes födda	
	Svensk bakgrund		Utländsk bakgrund		Utan slutbetyg	Med slutbetyg
	Utan slutbetyg	Med slutbetyg	Utan slutbetyg	Med slutbetyg		
Arbete	65	76	61	74	57	70
Studier	8	17	8	14	9	17
Ekonomiskt bistånd	5	0	7	1	9	1
Övrigt	18	5	17	7	17	8
Saknar inkomst	3	2	6	4	7	4
Totalt	100	100	100	100	100	100
Totalt antal	59 331	183 326	4 864	8 939	10 886	13 572

Nettoinkomst

För att få ytterligare en bild över hur de studerade grupperna försörjer sig redovisas även deras nettoinkomst¹⁴ vid 25 års ålder. Det som redovisas i tabell 5.7. är medianvärdet av individens nettoinkomst framräknat till 2009 års värde. Nivån på den inkomsten följer samma trend som noterats tidigare. Högst inkomst vid 25 års ålder har inrikes födda med svensk bakgrund. Kvinnor har en medianinkomst på drygt 153 000 kronor i 2009 års penningvärde och män har en medianinkomst drygt 183 000 kronor.

¹³ Kompletteringar i komvux ingår inte.

¹⁴ Individens nettoinkomst består av summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar. Transfereringar som riktas mot ett helt hushåll, t.ex. bostadsbidrag eller ekonomiskt bistånd, ingår i inkomsten och delas upp mellan de två vuxna i sammanboende hushåll.

Då inkomsten i stor utsträckning är en återspeglning av andelen som förvärvsarbetar är det de som invandrat vid 16–17 års ålder som har de lägsta inkomsterna, drygt 120 000 kronor för kvinnorna och cirka 139 000 kronor för männen.

Skillnaden i (median)årsinkomst är alltså mer än 60 000 kronor när män med svensk bakgrund jämförs med utrikes födda kvinnor som invandrat i 16–17 år ålder.

Tabell 5.7.

Median av nettoinkomst vid 25 års ålder, inrikes födda efter svensk/utländsk bakgrund och utrikes födda ålder vid invandring

5.7. Median of net income at the age of 25 Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration

		Kvinnor	Män
Födda i Sverige	Svensk bakgrund	153 400	183 100
	Utländsk bakgrund	143 000	158 600
Födda utomlands	Ålder vid invandring		
	0–3 år	137 000	135 600
	4–6 år	135 100	136 700
	7–9 år	137 700	145 000
	10–12 år	140 700	163 200
	13–15 år	130 000	138 900
	16–17 år	120 100	139 200

De med svensk bakgrund har högst inkomst även när man enbart studerar gruppen med slutbetyg. Det skiljer 20 000 kronor i medianårsinkomst mellan de med svensk bakgrund och de födda utomlands.

Sammanfattande slutsatser

Många ungdomar födda utomlands som invandrar till Sverige har problem att klara av gymnasieskolan, speciellt de som kommer till Sverige i tonåren. För ungdomar som är födda i Sverige med utländsk bakgrund eller som har invandrat före skolålder ser situationen bättre ut. Däremot når man inte helt upp till samma resultat som inrikes födda med svensk bakgrund, trots att man gått hela grundskolan i Sverige. En stor del av förklaringen till att de som invandrat i mycket ung ålder inte når upp till samma nivå som inrikes födda med svensk bakgrund kan sökas i den socioekonomiska bakgrunden som förklarar en stor del av skillnaden, i alla fall för kvinnor.

Mycket tyder på att många elever har problem redan i grundskolan och att de senare i gymnasieskolan aldrig tar sig vidare från individuella program till nationella eller specialutformade program. En förutsättning för att elever som invandrat i tonåren ska klara av sina gymnasiestudier verkar vara att de tar sig vidare från IV/IVIK till ett nationellt eller specialutformat program. Gör man inte det är sannolikheten låg för att man ska få ett slutbetyg från gymnasieskolan. Utan en utbildning är dessa ungdomar en grupp som med stor sannolikhet har svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden. Mycket tyder också på att de skillnader som uppstår i gymnasieskolan består högre upp i åldrarna, i form av skillnader i inkomst och möjlighet till förvärvsarbete.

Sammantaget kan man konstatera att barn och unga som invandrar är en utsatt grupp. Men resultaten visar också på att det finns en grupp som trots att de brutit upp från sina tidigare hemländer klarar sig anmärkningsvärt bra i skolan. Bland annat kan man notera hög andel i eftergymnasial utbildning för utrikes födda personer som invandrat före skolålder. Dessutom kan det konstateras att för de personer som klarar av gymnasieskolan med slutbetyg skiljer sig resultaten inte nämnvärt från inrikes födda personer med svensk bakgrund.

Resultaten från denna studie är baserade enbart på sådan information som kan hämtas in via administrativa register. Det är mycket vi inte vet om vad exakt som gör att vissa grupper klarar sig bättre än andra trots att man kommit till Sverige vid samma ålder. Exempelvis hur den sociala bakgrunden påverkar skolgången. Den socioekonomiska bakgrunden, så som föräldrarnas ställning på arbets-

marknaden och utbildningsnivå, samvarierar med hur ungdomar klarar i skolan. Det finns inga möjligheter att beakta på vilket sätt föräldrarna påverkar barnens skolgång, det kan vara miljön i hemmet, om man får hjälp med läsläsningen med mera. Det finns heller inga uppgifter i de administrativa registren om exempelvis vilken skolbakgrund ungdomarna har från sina tidigare hemländer. För att ta hänsyn till sådana faktorer krävs underlag från en undersökning som vänder sig direkt till enskilda personer. Ytterligare en aspekt som sannolikt påverkar elevernas prestationer är vilken skola man går i och området man växer upp i, här väcks frågor om exempelvis vilken påverkan ett segregerat bostadsområde har på ungdomars prestationer i skolan.

Fakta om statistiken

Datamaterialet

STATIV

Uppgifterna i rapporten har huvudsakligen hämtats från databasen STATIV vilket är en longitudinell individdatabas som ursprungligen skapats på uppdrag av Integrationsverket. STATIV utvecklades av SCB tillsammans med Integrationsverket för att utgöra underlag för belysning av tillståndet och utvecklingen inom olika samhällsområden ur ett integrationspolitiskt perspektiv. Innehållet utformades för att passa Integrationsverkets syften utifrån verkets uppgift. Vid nedläggningen av Integrationsverket 30 juni 2007 fördes ansvaret för STATIV över till SCB. Objektet i databasen är individen och avser samtliga folkbokförda individer per 31 december 1997–2009. Personer som varit folkbokförda enbart under en del av året ingår därmed inte. Vissa uppgifter finns även för individens föräldrar. Databasen uppdateras varje år med nya uppgifter. Huvudregeln i folkbokföringen är att man folkbokförs i den församling och på den fastighet man är bosatt. En person anses bosatt på den fastighet där han regelmässigt vistas. För att en invandrad person ska bli folkbokförd i Sverige ska denne ha för avsikt att stanna i landet i minst ett år.

I databasen ingår uppgifter från olika register hos SCB, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Exempel på variabler:

- Immigration: inreseår, grund för bosättning, mottagningsår i kommunen
- Demografi: födelseland, medborgarskap, ålder
- Sysselsättning: Sysselsättningsstatus, näringsgren, yrke
- Geografiska indelningar: regionala uppgifter såsom län/kommun för bostad och arbetsställe

Den registerbaserade aktivitetsstatistiken

Den Registerbaserade aktivitetsstatistiken (RAKS) är en sammanställning och vidareutveckling av bland annat inkomstvariabler med målsättningen att beskriva en individs totala försörjning (de största inkomstblocken). En individ kan därefter klassificeras in under en huvudsaklig inkomstkälla under året utifrån dessa variabler. Den variabel som står för den högsta andelen av det totala beloppet utgör en individs huvudsakliga inkomstkälla.

Inkomst- och taxeringsregistret

Inkomst- och taxeringsregistret baseras på registeruppgifter från ett flertal källor såsom Skatteverket, Försäkringskassan m.fl. Den variabel som använts i rapporten är individens nettoinkomst.

Avgränsning av datamaterialet

Datamaterialet består av personer födda åren 1982–1990, utrikes födda ska ha invandrat före 18 års ålder. Man ska ha varit folkbokförda alla årsskiften från 1997 till och med år 2010. För de som invandrat efter 1997 gäller att de ska vara folkbokförda alla årsskiften från invandringsåret fram till och med år 2010. Personer som blivit adopterade har ej inkluderats i datamaterialet, till antalet var dessa knappt 12 000 personer.

Uppgifter om vilka personer som invandrat som flyktingar eller ej finns bara från år 1997. Det medför att vid redovisning av gruppen flyktingar och deras anhöriga har vi varit begränsade till barn och unga som invandrat åren 1997–2004, och var 7 år (vilket är den yngsta gruppen år 1997 som går att följa till 20 års ålder) eller äldre.

Varför ingår inte 18-åringarna?

I underlaget för rapporten ingår bara barn som yngre än 18 år vid invandringen. Initialt ingick även de som invandrade vid 18 års ålder men på grund av svårigheter att tolka resultaten utgick de. Som 18-åring omfattas man inte av skolplikt och en stor grupp återfinns vi över huvud taget inte i gymnasieskolan. En oväntat stor andel utgjordes även av kvinnor, hela två tredjedelar i gruppen som aldrig återfanns i gymnasieskolan var kvinnor. Mot den bakgrunden avvek 18-åringarna så mycket att vi beslöt att sätta en åldersgräns vid 17 år.

Detta omfattar statistiken

Statistiken omfattar endast uppgifter baserade på den totalräknade registerbaserade statistiken. I och med att det är förhållandevis små redovisningsgrupper när det gäller de utrikes födda räcker inte urvalsstorlekarna till för att kunna utnyttja resultat från SCB:s urvalsundersökningar.

Uppgifter som rör sysselsättning och inkomster kan mätas till och med 2009.

Uppgifter som berör befolkningen och utbildning kan mätas till och med 2010.

Definitioner och förklaringar

Sysselsatta

Uppgifterna som rör förvärvsarbete är hämtade från SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS). International Labour Organisation (ILO) har utformat definitionen för sysselsättning som ligger till grund för bedömningen om en person varit förvärvsarbetande eller ej. Bedömningen avser sysselsättningsstatus i november månad.

Vid framställningen av registret används primärt arbetsgivarnas kontrolluppgifter för anställda samt, från och med 2004, det standardiserade räkenskapsutdraget för egna företagare.

Utbildning

Utbildningsnivån baseras på SUN 2000 (Svensk Utbildningsnomenklatur) och utgör individens högsta utbildning det aktuella året:

- Förgymnasial utbildning (förgymnasial utbildning, nio år eller kortare)
- Gymnasial utbildning
- Eftergymnasial utbildning (någon eftergymnasial utbildning samt forskarutbildning)
- Uppgift saknas

När föräldrarnas utbildningsnivå har bildats har den högsta valts om barnet har uppgift om båda föräldrarnas utbildningsnivå.

Födelseland

Födelselandet anger det land som personen är född i och beskriver förhållandena vid tiden då personen föddes. Politiska och geografiska förändringar kan i efterhand förändra benämningen av födelselandet. Följande gruppering av födelseländer har gjorts:

- Sverige
- Norden (utom Sverige)
- EU27 (utom de nordiska länder som ingår i EU27)
- Övriga Europa (utom Norden och EU27)
- Sydamerika
- Asien
- Afrika
- Nordamerika/Oceanien

De personer som det saknas information om födelseland för har utslutits då resultat presenteras fördelat efter födelseland.

Nettoinkomst

Individens nettoinkomst består av summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereeringar. Transfereringar som riktas mot ett helt hushåll, t.ex. bostadsbidrag eller ekonomiskt bistånd, ingår i inkomsten och delas upp mellan de två vuxna i sammanboende hushåll.

Det förhöjda prisbasbeloppet

Det förhöjda prisbasbeloppet räknas fram på grundval av ändringarna i det allmänna prisläget. Enligt gällande bestämmelser anges detta av utvecklingen av konsumentprisindex. Det förhöjda prisbasbeloppet avrundas till närmaste hundratal kronor och var 48 200 kronor år 2009.

Så görs statistiken

Vi har utgått från de som är födda 1982–1990 och folkbokförda 1997, sammanlagt nio årskullar. Därefter har det kontrollerats att personerna ska vara folkbokförda samtliga årsskiften fram till och med 2010. De som invandrat mellan 1998 och 2007 och är födda 1982–1990 tillförs populationen. Därefter har populationen sambearbetas med andra källor inom SCB och uppgifter har hämtats, de flesta uppgifter har hämtats det år då personen uppnått en specifik ålder, vanligen vid 20, 22 eller 25 års ålder. Utbildningsuppgifter för föräldrar är hämtade med aktualitet år 2009, oavsett ålder på barnet. I de logistiska regressionsmodellerna mäts föräldrarnas utbildningsnivå första året man var inskriven i gymnasieskolan. Sysselsättningsstatus för föräldrarna är hämtade från det år då barnet för första gången går i gymnasieskolan.

Statistikens tillförlitlighet

Övertäckningen i registret över totalbefolkningen (RTB)

Populationen i STATIV hämtas från RTB. Det finns personer som borde vara folkbokförda men inte är det (undertäckning) och det finns personer som är folkbokförda men inte borde vara det (övertäckning). Några exakta mått på storleken på dessa brister finns inte, men övertäckningen betraktas som ett betydligt större problem än undertäckningen. Främsta orsaken till övertäckning utgörs av att utflyttning inte alltid anmäls till Skatteverket. Många som flyttar ut ur landet saknar kunskap om att man ska anmäla flyttning. Övertäckningen bedöms ha större betydelse för redovisning av statistik för utrikes födda än för inrikes födda personer.

I de studier som gjorts av övertäckningen pekar mycket på att övertäckningen koncentreras till åldrar över de som studeras i denna rapport. Bedömningen är att övertäckningen har ringa betydelse för resultaten. I den mån man kan befara någon inverkan så berörs främst avsnittet om vad som händer mellan gymnasieskolan och fram till 25 års ålder. Inverkan består i att det föreligger en liten risk att exempelvis andelen som studerar vidare vid högskolan är något underskattad för gruppen utrikes födda.

Slutbetyg från gymnasieskolan

Hösten år 2000 genomfördes en förändring i gymnasieförordningen som innebar att elever med stor frånvaro, och som därmed inte kan betygsbedömas, inte ska ges betyg på kursen. Innan denna ändring

fick elever med stor frånvaro oftast betyget "Icke godkänd". Effekten av skärpningen var att andelen år 3-elever våren 2001 som fick slutbetyg var mindre än i föregående årskull.

Koppling mellan barn och föräldrar

För barn som kommit till Sverige vid 16–17 års ålder saknas uppgift om föräldrarnas utbildning i större utsträckning än för barn som invandrat i yngre åldrar. Detta beror dels på att dessa barn varit i Sverige en kortare tid, vilket gör att utbildningsregistret ännu inte fått in uppgift om föräldrarnas utbildningsnivå och dels på att det är vanligare bland de barn som invandrat i äldre åldrar att man inte har någon biologisk förälder som bor i Sverige. För barn i den här åldern kan det vara så att föräldrar bor i Sverige men att kopplingen inte registrerats.

Bra att veta

Detta är fjärde rapporten i serien Integration. På SCB:s webbplats redovisas även indikatorer om integration, se www.scb.se/integration

Referenser

Böhlmark, Anders (2008), Age at immigration and school performance: A siblings analysis using Swedish register data. In *Labour Economics* (15), p 1366-1387.

Carlsson Benny (2010), Somalier i Minneapolis och andra goda historier. I *Lyckad invandring, sju goda exempel, tio svenska forskare om hur man når framgång*. Fores 2010.

Integrationsverket (2006), *Rapport Integration 2005*.

Myndigheten för skolutveckling (2005), *Vid sidan av eller mitt i? – om undervisningen för sent anlända elever i grund- och gymnasieskolan*, stöd-material.

Regeringens proposition, *Nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd*, 2009/10:60.

SFS, 2002:1012.

Skolinspektionen (2009), *Utbildning för nyanlända elever – rätten till en god utbildning i en trygg miljö*. Övergripande granskningsrapport 2009:3.

Skollagen, 2010:800, 15 kap.

Skolverket (2004), *Elever med utländsk bakgrund, Rapport till regeringen 1 oktober 2004*. Dnr – 2004:545.

Skolverket (2007), *Förslag till mål och riktlinjer för nyanlända elever, Redovisning av ett regeringsuppdrag*, Dnr 2006:21445.

Skolverket (2008). *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever. Allmänna råd och kommentarer 2008*.

Skolverket (2010), *Skolverkets lägesbedömning 2010, Del 1 – Beskrivande data, förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, skola och vuxenutbildning*. Rapport 349, 2010.

Skolverket (2011), *Skolverkets lägesbedömning 2011, Del 1 – Beskrivande data, förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, skola och vuxenutbildning*. Rapport 363, 2011.

Statistiska centralbyrån (2002), *Personer med utländsk bakgrund. Riktlinjer för redovisning i statistiken*. MIS 2002:3.

Statistiska centralbyrån (2008), *Utbildningsstatistisk årsbok. Utbildning och forskning*.

Statistiska centralbyrån (2009). *Integration – utrikes födda på arbetsmarknaden*. Integration: Rapport 2.

Statistiska centralbyrån (2010), *Födda i Sverige – ändå olika?, Betydelsen av föräldrarnas födelseland*. Demografiska rapporter 2010:2.

www.lansstyrelsen.se, *Introduktionsplaner och introduktionsprogram för nyanlända mottagna t.o.m. 30 november 2010*.

Bilagor

Bilaga 1

När vi bearbetat materialet utifrån olika tänkbara bakgrundsvariabler kom en grupp att avvika från de gängse mönstren. Ungdomar från Bosnien-Hercegovina klarar sig bättre i skolan än elever från andra länder. Cirka 72 procent av de från Bosnien-Hercegovina har fått slutbetyg från gymnasieskolan jämfört med 50 procent av övriga invandrade barn i studien.

När en grupp avviker från övriga grupper på det här sättet är det vanligt att den har en annan fördelning utifrån egenskaper som kan förklara varför just den gruppen har så hög andel med slutbetyg.

Dessvärre lyckas vi inte finna någon förklaring när vi kontrollerat för föräldrarnas utbildning, ålderssammansättningen av gruppen, var i landet man bosatt sig eller när under perioden man kommit. Däremot kan vi se att föräldrarna är förvärvsarbetande i betydligt högre utsträckning jämfört med övriga grupperna. Till viss del förklaras det av att invandringen är koncentrerad till två år, 1993 och 1994, men det förklarar inte hela skillnaden.

Att elever födda i Bosnien-Hercegovina presterar bättre i skolan än många andra grupper av elever som är födda utomlands har tidigare konstaterats i en rapport från Skolverket. Skolverket menar att förklaringen kan sökas dels i en liten andel lågutbildade bland föräldrarna och dels i förhållandevis hög andel sysselsatta bland föräldrarna (Skolverket 2004). Tidigare resultat från andra studier har också funnit resultat som visar på att den bosniska gruppen i Sverige är ett exempel på lyckad integration i alla fall i vissa delar av Sverige. Man menar att denna grupp är vana vid myndigheter och att de vuxna som invandrat haft en yrkeskompetens som passat väl in i tillverkningsindustrin i framförallt smålandstrakten (Carlsson 2010)

Tabellbilaga

Tabell T1.

Utrikes födda 20-åringar efter ålder vid invandring och födelseland (världsdel samt vanligaste födelseländerna). Antal

T1. Foreign born 20 year olds by age at immigration and country of birth (continent and the most common countries of birth). Numbers

	Ålder vid invandring						Totalt
	0–3 år	4–6 år	7–9 år	10–12 år	13–15	16–17	
Afrika							
Somalia	173	491	649	582	581	664	3 140
Etiopien	322	388	258	96	113	102	1 279
Uganda	42	66	109	82	59	27	385
Övriga	350	364	444	478	623	623	2 882
Totalt	887	1 309	1 460	1 238	1 376	1 416	7 686
Asien							
Irak	736	1 318	1 942	2 554	2 976	2 643	12 169
Iran	1 869	2 166	1 131	532	459	332	6 489
Libanon	1 073	1 017	555	140	96	87	2 968
Övriga	1 301	1 806	1 758	1 410	1 949	1 907	10 131
Totalt	4 979	6 307	5 386	4 636	5 480	4 969	31 757
EU27							
Polen	436	437	330	208	263	299	1 973
Tyskland	215	143	138	195	188	159	1 038
Rumänien	211	328	180	69	85	99	972
Övriga	843	746	571	482	455	376	3 473
Totalt	1 705	1 654	1 219	954	991	933	7 456
Nordamerika/- Oceanien							
USA	246	121	86	80	84	66	683
El Salvador	139	115	67	34	17	11	383
Kuba	5	14	21	26	42	34	142
Övriga	133	104	98	70	78	68	551
Totalt	523	354	272	210	221	179	1 759
Norden							
Norge	522	263	143	114	119	65	1 226
Finland	478	263	163	121	99	55	1 179
Danmark	308	180	95	72	73	78	806
Island	71	55	35	27	18	11	217
Totalt	1 379	761	436	334	309	209	3 428

Tabell T1.(forts.)

	Ålder vid invandring						Totalt
	0–3 år	4–6 år	7–9 år	10–12 år	13–15	16–17	
Sydamerika							
Chile	693	810	285	118	151	124	2 181
Peru	44	129	159	160	97	80	669
Colombia	26	51	67	76	104	96	420
Övriga	125	85	96	100	102	104	612
Totalt	888	1 075	607	454	454	404	3 882
Övriga							
Europa							
Jugoslavien	511	3 055	2 998	2 499	748	373	10 184
Bosnien- Hercegovina	411	2 509	2 680	2 379	581	246	8 806
Turkiet	473	531	427	266	258	221	2 176
Övriga	270	562	642	680	668	703	3 525
Totalt	1 665	6 657	6 747	5 824	2 255	1 543	24 691
Ej uppgift							33
Totalt, utrikes födda	12 031	18 122	16 130	13 655	11 093	9 661	80 692

Tabell T2.**Utrikes födda 20 åringar efter ålder vid invandring och födelse land.****Kvinnor och män. Antal***T2. Foreign born 20 year olds by age at immigration and country of birth.**Women and men. Numbers*

Födelse land	Ålder vid invandring							
	0–3 år		4–6 år		7–9 år		10–12 år	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Norden	649	730	380	381	205	231	153	181
EU27	800	905	786	868	584	635	463	491
Övriga Europa	799	866	3 177	3 480	3 253	3 494	2 846	2 978
Afrika	404	483	622	687	669	791	522	716
Nordamerika/ Oceanien	240	283	148	206	132	140	92	118
Sydamerika	431	457	509	566	297	310	213	241
Asien	2 363	2 616	2 995	3 312	2 577	2 809	2 119	2 517
Ej uppgift								
Totalt	5 686	6 345	8 621	9 501	7 720	8 410	6 410	7 245

Födelse land	Ålder vid invandring				
	13–15 år		16–17 år		Totalt
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Norden	148	161	114	95	3 428
EU27	451	540	447	486	7 456
Övriga Europa	1 076	1 179	739	804	24 691
Afrika	659	717	692	724	7 686
Nordamerika/ Oceanien	86	135	95	84	1 759
Sydamerika	204	250	194	210	3 882
Asien	2 537	2 943	2 040	2 929	31 757
Ej uppgift					33
Totalt	5 164	5 929	4 322	5 339	80 692

Tabell T3.**Utrikes födda 20-åringar slutbetyg från gymnasieskolan efter ålder vid invandring och födelse land. Kvinnor och män. Antal***T3. Foreign born 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by age at immigration and country of birth. Women and men.**Numbers*

Födelse land	Ålder vid invandring							
	0–3 år		4–6 år		7–9 år		10–12 år	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Norden	450	444	238	228	129	136	98	111
EU27	580	601	545	540	416	428	307	289
Övriga Europa	568	563	2 347	2 204	2 211	2 006	1 824	1 588
Afrika	272	265	375	345	330	326	238	226
Nordamerika/ Oceanien	161	180	95	113	82	75	51	52
Sydamerika	256	235	269	286	157	140	116	118
Asien	1 669	1 567	2 022	1 923	1 566	1 416	1 093	1 078
Ej uppgift								
Totalt	3 956	3 857	5 895	5 640	4 894	4 527	3 729	3 463

Födelse land	Ålder vid invandring				Totalt
	13–15 år		16–17 år		
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Norden	81	88	53	34	2 090
EU27	256	266	106	105	4 439
Övriga Europa	535	477	129	123	14 575
Afrika	145	141	34	29	2 726
Nordamerika/ Oceanien	40	52	17	17	935
Sydamerika	89	79	24	28	1 797
Asien	715	641	171	150	14 011
Ej uppgift					17
Totalt	1 861	1 747	534	487	40 590

Tabell T4.**Utrikes födda 20-åringar med högskolebehörighet efter ålder vid invandring och födelse land. Kvinnor och män. Antal***T4. Foreign born 20 year olds eligible to higher education by age at immigration and country of birth. Women and men. Numbers*

Födelse land	Ålder vid invandring							
	0–3 år		4–6 år		7–9 år		10–12 år	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Norden	402	372	209	184	113	112	88	90
EU27	502	491	469	459	359	354	263	229
Övriga Europa	482	436	2003	1 708	1 848	1 563	1 495	1 200
Afrika	234	193	281	220	248	222	184	149
Nordamerika/ Oceanien	144	149	80	93	68	52	37	39
Sydamerika	205	172	207	202	128	101	92	82
Asien	1 379	1 203	1 677	1 464	1 281	1 036	875	760
Ej uppgift								
Totalt	3 348	3 017	4 930	4 331	4 048	3 440	3 035	2 550

Födelse land	Ålder vid invandring				
	13–15 år		16–17 år		Totalt
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Norden	65	73	46	28	1 782
EU27	213	202	80	76	3 697
Övriga Europa	439	357	110	95	11 736
Afrika	111	106	23	19	1 990
Nordamerika/ Oceanien	29	37	8	13	749
Sydamerika	78	58	22	24	1 371
Asien	593	462	122	110	10 962
Ej uppgift					14
Totalt	1 528	1 297	411	366	32 301

Tabell T5.**Inrikes födda 20-åringar efter bakgrund. Kvinnor och män. Antal, antal med slutbetyg och antal med högskolebehörighet**

T5. Swedish born 20 year olds by background. Women and men. Numbers, numbers with leaving certificate from upper secondary school and numbers eligible to higher education

Födda i Sverige	Kvinnor	Män	Totalt
Antal personer			
Svensk bakgrund	398 739	424 866	823 605
Utländsk bakgrund	25 113	26 650	51 763
Antal med slutbetyg			
Svensk bakgrund	312 681	310 851	623 532
Utländsk bakgrund	17 585	16 224	33 809
Antal med högskolebehörighet			
Svensk bakgrund	286 958	270 821	557 779
Utländsk bakgrund	14 865	12 670	27 535

Tabell T6.**Flyktingar och deras anhöriga samt övriga invandrade (ej nordenfödda) efter ålder vid invandring. Antal och antal med slutbetyg från gymnasieskolan. Kvinnor och män**

T6. Refugees and their relatives, and other immigrants (not born in Nordic countries) by age at immigration. Numbers and numbers with leaving certificate from upper secondary school. Women and men

			Antal	Antal med slutbetyg
Flyktingar och deras anhöriga				
Ålder vid invandring	7–9 år	Kvinnor	828	504
		Män	934	473
	10–12 år	Kvinnor	1 817	973
		Män	2 151	958
	13–15 år	Kvinnor	2 730	870
		Män	3 183	821
	16–17 år	Kvinnor	2 268	219
		Män	3 160	221
	Totalt		17 071	5 039
Övriga invandrade, ej födda i Norden				
Ålder vid invandring	7–9 år	Kvinnor	6 689	4 261
		Män	7 245	3 918
	10–12 år	Kvinnor	4 440	2 658
		Män	4 913	2 394
	13–15 år	Kvinnor	2 286	910
		Män	2 585	838
	16–17 år	Kvinnor	1 941	262
		Män	2 084	232
	Totalt		32 183	15 473

Tabell T7.**Utrikes födda 20-åringar efter ålder vid invandring och föräldrarnas utbildningsnivå svensk/utländsk bakgrund. Antal***T7. Foreign born by age at immigration and parents educational level. Numbers*

Föräldrarnas utbildningsnivå	Ålder vid invandring						Totalt
	0–3 år	4–6 år	7–9 år	10–12 år	13–15 år	16–17 år	
Eftergymnasial	4 717	6 516	5 507	4 797	3 968	3 004	28 509
Gymnasial	4 828	7 562	6 373	4 879	3 051	2 113	28 806
Förgymnasial	2 297	3 645	3 631	3 224	2 959	2 369	18 125
Ej uppgift	170	332	502	594	743	733	3 074
Ej folkbokförd förälder	19	67	117	161	372	1 442	2 178
Totalt	12 031	18 122	16 130	13 655	11 093	9 661	80 692

Tabell T8.**Utrikes födda 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter ålder vid invandring och föräldrarnas utbildningsnivå. Antal***T8. Foreign born 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by age at immigration and parents educational level. Numbers*

Föräldrarnas utbildningsnivå	Ålder vid invandring						Totalt
	0–3 år	4–6 år	7–9 år	10–12 år	13–15 år	16–17 år	
Eftergymnasial	3 534	4 815	3 835	3 073	1 803	508	17 568
Gymnasial	2 961	4 755	3 728	2 681	1 056	257	15 438
Förgymnasial	1 225	1 768	1 592	1 149	530	97	6 361
Ej uppgift	81	159	215	234	146	80	915
Ej folkbokförd förälder	12	38	51	55	73	79	308
Totalt	7 813	11 535	9 421	7 192	3 608	1 021	40 590

Tabell T9.**Inrikes födda 20-åringar efter föräldrars utbildningsnivå och svensk/utländsk bakgrund. Antal***T9. Swedish born 20 year olds by parents educational level and Swedish/foreign background. Numbers*

Föräldrarnas utbildningsnivå	Födda i Sverige		Totalt
	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund	
Eftergymnasial	376 769	14 707	391 476
Gymnasial	399 390	25 513	424 903
Förgymnasial	44 993	11 060	56 053
Ej uppgift	2 451	482	2 933
Ej folkbokförd förälder	2	1	3
Totalt	823 605	51 763	875 368

Tabell T10.

Inrikes födda 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter föräldrarnas utbildningsnivå och svensk/utländsk bakgrund. Antal
T10. Swedish born 20 year old with leaving certificate from upper secondary school by parents educational level and Swedish/foreign background. Numbers

Föräldrarnas utbildningsnivå	Födda i Sverige		Totalt
	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund	
Eftergymnasial	315 245	11 075	326 320
Gymnasial	281 044	16 397	297 441
Förgymnasial	25 784	6 127	31 911
Ej uppgift	1 457	210	1 667
Ej folkbokförd förälder	2	0	2
Totalt	623 532	33 809	657 341

Tabell T11.

Utrikes födda efter ålder vid invandring och föräldrarnas sysselsättningsstatus¹⁵. Antal

T11. Foreign born by age at immigration and parents employment status. Numbers

Föräldrarnas sysselsättningsstatus	Ålder vid invandring						Totalt
	0–3 år	4–6 år	7–9 år	10–12 år	13–15 år	16–17 år	
Ingen förvävsarbetande förälder	2 614	4 446	5 139	5 942	6 716	5 879	30 736
Minst en förvävsarbetande förälder	9 003	13 055	10 265	6 988	3 504	1 649	44 464
Föräldrar ej folkbokförda i Sverige	64	120	168	210	436	1 410	2 408
Totalt	11 681	17 621	15 572	13 140	10 656	8 938	77 608

¹⁵ Enbart inskrivna i gymnasieskolan ingår.

Tabell T12.

Utrikes födda 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter ålder vid invandring och föräldrarnas sysselsättningsstatus¹⁶. Antal
T12. Foreign born with leaving certificate from upper secondary school by age at immigration and parents employment status. Numbers

Föräldrarnas sysselsättningsstatus	Ålder vid invandring						Totalt
	0–3 år	4–6 år	7–9 år	10–12 år	13–15 år	16–17 år	
Ingen förvärvs- arbetande förälder	1 464	2 413	2 619	2 808	1 891	593	11 788
Minst en förvärvs- arbetande förälder	6 314	9 044	6 716	4 294	1 607	294	28 269
Föräldrar ej folkbok- förda i Sverige	35	78	86	89	109	128	525
Totalt	7 813	11 535	9 421	7 191	3 607	1 015	40 582

Tabell T13.

Inrikes födda efter föräldrarnas sysselsättningsstatus¹⁷ och svensk/utländsk bakgrund. Antal
T13. Swedish born by parents employment status and Swedish/foreign background. Numbers

Föräldrarnas sysselsättningsstatus	Födda i Sverige		Totalt
	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund	
Ingen förvärvsarbetande förälder	29 702	8 890	38 592
Minst en förvärvsarbetande förälder	776 580	40 961	817 541
Föräldrar ej folkbokförda i Sverige	481	88	569
Totalt	806 763	49 939	856 702

¹⁶ Enbart inskrivna i gymnasieskolan ingår.

¹⁷ Enbart inskrivna i gymnasieskolan ingår.

Tabell T14.**Inrikes födda 20-åringar med slutbetyg från gymnasieskolan efter föräldrarnas sysselsättningsstatus¹⁸ och svensk/utländsk bakgrund.****Antal**

T14. Swedish born 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by parents employment status and Swedish/foreign background. Numbers

Föräldrarnas sysselsättningsstatus	Födda i Sverige		Totalt
	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund	
Ingen förvärvsarbete förälder	15 323	4 938	20 261
Minst en förvärvsarbete förälder	607 910	28 829	636 739
Föräldrar ej folkbokförda i Sverige	283	42	325
Totalt	623 516	33 809	657 325

¹⁸ Enbart inskrivna i gymnasieskolan ingår.

Tabell T15.**Utrikes födda nybörjare i gymnasieskolan efter program, födelseland och ålder vid invandring. Antal***T15. Foreign born first-year students in upper secondary school, by program, country of birth and age at immigration. Numbers*

Födelseland	Program	Ålder vid invandring						Totalt
		0–3 år	4–6 år	7–9 år	10–12 år	13–15 år	16–17 år	
Afrika	Övriga pgm.	732	1 018	1 027	679	337	116	3 909
	IV/IVIK	120	215	338	465	936	1 218	3 292
	Totalt	852	1 233	1 365	1 144	1 273	1 334	7 201
Asien	Övriga pgm.	4 281	5 333	4 259	2 849	1 497	463	18 682
	IV/IVIK	579	833	956	1 617	3 849	4 266	12 100
	Totalt	4 860	6 166	5 215	4 466	5 346	4 729	30 782
EU27	Övriga pgm.	1 483	1 409	1 095	796	625	303	5 711
	IV/IVIK	164	173	94	126	301	485	1 343
	Totalt	1 647	1 582	1 189	922	926	788	7 054
Nordamerika/ Oceanien	Övriga pgm.	447	292	230	157	130	73	1 329
	IV/IVIK	60	45	31	36	74	82	328
	Totalt	507	337	261	193	204	155	1 657
Norden	Övriga pgm.	1 189	657	369	264	228	137	2 844
	IV/IVIK	139	79	50	50	56	26	400
	Totalt	1 328	736	419	314	284	163	3 244
Sydamerika	Övriga pgm.	719	831	467	323	213	76	2 629
	IV/IVIK	150	214	117	113	233	301	1 128
	Totalt	869	1 045	584	436	446	377	3 757
Övriga Europa	Övriga pgm.	1 404	5 636	5 488	4 428	1 196	334	18 486
	IV/IVIK	210	881	1 048	1 232	974	1 050	5 395
	Totalt	1 614	6 517	6 536	5 660	2 170	1 384	23 881
Uppgift saknas	Totalt							32
Totalt		11 681	17 621	15 572	13 140	10 656	8 938	77 608

Tabell T16.

Utrikes födda med slutbetyg från gymnasieskolan efter första påbörjade program, födelseland och ålder vid invandring. Antal
T16. Foreign born with leaving certificate from upper secondary school by first started program, country of birth and age at immigration. Numbers

Födelseland	Program	Ålder vid invandring						Totalt
		0–3 år	4–6 år	7–9 år	10–12 år	13–15 år	16–17 år	
Afrika	Övriga pgm.	521	701	681	459	223	64	2 649
	IV/IVIK	27	52	60	98	232	161	630
	Totalt	548	753	741	557	455	225	3 279
Asien	Övriga pgm.	3 170	3 890	2 981	2 023	1 023	282	13 369
	IV/IVIK	146	192	219	454	1 121	716	2 848
	Totalt	3 316	4 082	3 200	2 477	2 144	998	16 217
EU27	Övriga pgm.	1 174	1 074	850	596	473	192	4 359
	IV/IVIK	30	30	17	31	102	128	338
	Totalt	1 204	1 104	867	627	575	320	4 697
Nordamerika/ Oceanien	Övriga pgm.	337	210	163	103	86	34	933
	IV/IVIK	12	10	4	9	17	12	64
	Totalt	349	220	167	112	103	46	997
Norden	Övriga pgm.	883	465	265	208	166	88	2 075
	IV/IVIK	29	15	6	7	10	7	74
	Totalt	912	480	271	215	176	95	2 149
Sydamerika	Övriga pgm.	489	546	302	221	143	43	1 744
	IV/IVIK	30	44	20	29	61	63	247
	Totalt	519	590	322	250	204	106	1 991
Övriga Europa	Övriga pgm.	1 101	4 432	4 155	3 307	872	220	14 087
	IV/IVIK	47	196	226	294	260	238	1 261
	Totalt	1 148	4 628	4 381	3 601	1 132	458	15 348
Uppgift saknas	Totalt							19
Totalt		7 998	11 862	9 952	7 842	4 793	2 250	44 697

Tabell T17.**Inrikes födda nybörjare i gymnasieskolan efter första påbörjade program, födelseland och ålder vid invandring. Antal och antal med slutbetyg**

T17. Swedish born first-year students in upper secondary school, by first started program, country of birth. Numbers and numbers with leaving certificate

Födda i Sverige	Program	Påbörjat program	Antal med slutbetyg
Svensk bakgrund	Övriga pgm.	740 523	615 411
	IV/IVIK	66 240	16 970
	Totalt	806 763	632 381
Utländsk bakgrund	Övriga pgm.	43 314	33 018
	IV/IVIK	6 625	1 497
	Totalt	49 939	34 515

In English

Summary

This report describes how young people born abroad perform in upper secondary school. The focus is on how this performance is influenced by the age that a person has immigrated to Sweden. The group that is studied comprises young people born 1982-1990.

There is a clear connection between the results of foreign born young people in upper secondary school and the age that they came to Sweden. Of those who immigrated before school age, around 70 percent of the women and 60 percent of the men had a leaving certificate from upper secondary school when they were 20 years old. This is about 10 percentage points lower than for 20 year-olds with Swedish background. Of those young people who came to Sweden at ages 16-17, few of them have a leaving certificate from upper secondary school when they are 20 years old. Many of those who do not finish upper secondary school never go on from individual programmes to the national and special programmes. In general, girls succeed better than boys in school and this applies regardless of the age that one has immigrated to Sweden.

There are differences between young people born in different parts of the world. Of those who were born in countries outside of Europe, the share with leaving certificate from upper secondary school at age 20 is lower than for those born in European countries. For persons who immigrated before age 7, the differences among young people from different parts of the world are mainly explained by their socio-economic background, such as their parents' level of education and employment status. For those who came to Sweden as teenagers, the differences among young people from different parts of the world remain, even when consideration has been taken to their socio-economic backgrounds.

The results show that many people supplement their education so that by age 25 they have an educational level that corresponds to a three-year upper secondary school education. Even so, differences in the share with upper secondary education remain between foreign born 25 year-olds who immigrated before age 18 and Swedish born 25 year-olds with Swedish background. At age 25 there are also differences in income and the share gainfully employed.

A note of thanks

We would like to express appreciation to our survey respondents – the people, enterprises, government authorities and other institutions of Sweden – with whose cooperation Statistics Sweden is able to provide reliable and timely statistical information meeting the current needs of our modern society.

List of tables

2.1. Description of data material. Foreign born children born 1982–1990 that immigrated before the age of 18. Numbers and percent	18
3.1. Parents labour market status, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Numbers and percent.....	33
3.2. Odds ratios of having a leaving certificate from upper secondary school. Foreign born women and men.....	35
3.3. Odds ratios of having a leaving certificate from upper secondary school. Foreign born men and women. By age at immigration	36
3.4. Odds ratios of having a leaving certificate from upper secondary school. Foreign born men and women. By age at immigration	37
3.5. Odds ratios of a leaving certificate from upper secondary school. Swedish born, foreign born that immigrated before the age of 4. Women and men.....	38
3.6. Merit points in compulsory school, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Numbers and percent.....	39
3.7. 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by merit points in compulsory school, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Numbers and percent.....	40
4.1. First-year students in upper secondary school, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Numbers and percent.....	43
4.2. Students with leaving certificate from upper secondary school. Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Percent.....	45
4.3. Foreign born students that immigrated in the ages 13–17 that switched from IV/IVIK to other programs and those with a leaving certificate. By birth country groups. Percent.....	48
5.1. 20, 22 and 25 year olds with leaving certificate from upper secondary school Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Numbers and percent.....	50

5.2. 25 year olds that has been registered in municipal adult education, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Numbers and percent..... 51

5.3. 25 year olds that has been registered in higher education, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Women and men. Numbers and percent 52

5.4. 25 year olds with a 3 year upper secondary school education, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Numbers and percent..... 53

5.5. Main income at the age of 25, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Percent 54

5.6. Main income at the age of 25, for those with and without leaving certificate from upper secondary school, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born. Numbers and percent 55

5.7. Median of net income at the age of 25 Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. 56

T1. Foreign born 20 year olds by age at immigration och country of birth (continent and the most common countries of birth). Numbers..... 68

T2. Foreign born 20 year olds by age at immigration and country of birth. Women and men. Numbers 70

T3. Foreign born 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by age at immigration and country of birth. Women and men. Numbers..... 71

T4. Foreign born 20 year olds eligible to higher education by age at immigration and country of birth. Women and men. Numbers..... 72

T5. Swedish born 20 year olds by background. Women and men. Numbers, numbers with leaving certificate from upper secondary school and numbers eligible to higher education 73

T6. Refugees and their relatives, and other immigrants (not born in Nordic countries) by age at immigration. Numbers and numbers with leaving certificate from upper secondary school. Women and men..... 74

T7. Foreign born by age at immigration and parents educational level. Numbers.....	75
T8. Foreign born 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by age at immigration and parents educational level. Numbers.....	75
T9. Swedish born 20 year olds by parents educational level and Swedish/foreign background. Numbers.....	75
T10. Swedish born 20 year old with leaving certificate from upper secondary school by parents educational level and Swedish/foreign background. Numbers.....	76
T11. Foreign born by age at immigration and parents employment status. Numbers.....	76
T12. Foreign born with leaving certificate from upper secondary school by age at immigration and parents employment status. Numbers.....	77
T13. Swedish born by parents employment status and Swedish/foreign background. Numbers.....	77
T14. Swedish born 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by parents employment status and Swedish/foreign background. Numbers.....	78
T15. Foreign born first-year students in upper secondary school, by program, country of birth and age at immigration. Numbers.....	79
T16. Foreign born with leaving certificate from upper secondary school by first started program, country of birth and age at immigration. Numbers.....	80
T17. Swedish born first-year students in upper secondary school, by first started program, country of birth. Numbers and numbers with leaving certificate.....	81

List of graphs

3.1. 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school, persons born 1982–1990, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born. Women and men. Percent.....	21
3.2. 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school, persons born 1982–1990, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born at age at immigration. Women and men. Percent.....	22

3.3. 20 year olds eligible to attend higher education among those with leaving certificate from upper secondary school, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Women and men. Percent	23
3.4. 20 year olds eligible to attend higher education, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Women and men. Percent	24
3.5. Foreign born 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by age at immigration, refugees and their relatives, other immigrants and born in Nordic countries. Women and men. Percent.....	27
3.6. Foreign born 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by age at immigration and birth country group. Percent.....	29
3.7. Foreign born 20 year olds eligible to attend higher education of all 20 year olds by birth country group and age at immigration. Percent	30
3.8. 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by parents educational level, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Percent	31
3.9. 20 year olds with leaving certificate from upper secondary school by parents labour market status, Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Percent	33
4.1. Foreign born students registered in IV/IVIK first year in upper secondary school. By birth country group and age at immigration. Percent	44
4.2. Out turn for students starting upper secondary school at IV/IVIK. Swedish born by Swedish/foreign background and foreign born by age at immigration. Percent	47

List of terms

arbetsmarknads- status	labour market status	Nordamerika/ Oceanien	North america/ Oceania
Asien	Asia	Norden	Nordic countries
Afrika	Africa		
andel	percent		
antal	number	riket	Sweden
eftergymnasial	higher educa- tion	saknar inkomst skillnad	no income difference
ekonomiskt bistånd	financial aid	slutbetyg	leaving certificate
EU27	EU27	studier	studies
född i Sverige	born in Sweden	storstäder	metropolitan cities
född utomlands	born abroad	större städer	larger towns
födelseland	country of birth	svensk bakgrund	Swedish back- ground
förgymnasial	compulsory	Sydamerika	Sounth america
förvärvsarbete	employed		
förälder	parent	totalt	total
grundskolan	compulsory school	utbildning	education
gymnasiekolan	upper secon- dary school	utbildningsnivå	educaional level
ingen	none	utländsk bakgrund	foreign back- ground
inrikes födda	born in	uppgift saknas	missing value
IV/IVIK	individual programmes	utrikes födda	foreign born
komvux	municipal adult education	ålder vid invandring	age at immigration
kvinnor	women	år	year
kön	sex	övriga Europa	remaing Europe
meritvärde	merit point	övrigt	other
mer än	more than		
mindre än	less than	20-åringar	20 year olds
minst	at least	22-åringar	22 year olds
män	men	25-åringar	25 year olds

Integration

– utrikes födda i gymnasieskolan

Målet för den svenska integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Främjandet av integration rör många sektorer av samhället varav en är skolan.

Tidigare skolbakgrund och kunskaper är en viktig faktor för hur utrikes födda elever presterar i skolan men även hur länge man bott i Sverige påverkar resultaten. I denna rapport fokuserar vi på gymnasieskolan och syftet är att kartlägga utrikes föddas väg genom gymnasieskolan givet åldern vid invandringen.

Barn och unga som är födda utomlands och invandrar till Sverige är en heterogen grupp och är födda i en mängd olika länder. Även skälet till varför barn och unga invandrar till Sverige varierar mellan olika grupper. Därför presenteras resultat för barn och unga som kommit till Sverige som flyktingar och för andra invandrade barn. Resultat visas även för barn och unga födda i olika delar av världen.

ISBN 978-91-618-1552-4 (print)